

Katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

Izdaja Zveza študentov Jugoslavije, odbor visokošolskih zavodov v Mariboru. List ureja uredniški odbor: Slavko Pukl, Matjaž Mulej, Janez Ujčič, Martin Prašnikl, Olga Cerle (lektor in korektor) in Marjan Šrimpt. Glavni in odgovorni urednik: SLAVKO PUKL. — Uredništvo: Tomšičeva 43, telefon 22-977. — Izvod 50 par. — Rokopisov ne vracamo. — Tisk: časopisno podjetje Marlborški tisk.

Majski festival

KAKO IN KAM?

Letošnji jubilejni 20. majski festival študentov Jugoslavije, največja kulturna študentska manifestacija, je minila brez fanfar, televizijskih žarometov in brez svečanih, slovenskih in se kakšnih govorov. Letošnji majski festival je bilo čudovito srečanje animatorjev študentskega kulturnega življenja, bil je prikaz dela študentskih kulturno umetniških društev, bil je tudi naporen tened za prireditelje, goste in novinarje. Videti vse je bilo nemogoče, videti mnogo je bilo naporno, videti le nekaj bi bilo nepopolno. Dovajset prireditve v petih dneh, večina po poznih popoldanskih in večernih urah, je takšen, čeprav »maratonski« festival odločno preneč.

Mogoče tudi preveč pester program in se kaj je med udeleženci letosnjega majskega festivala ozbulilo več razprav in polemik o nadaljnji usodi in razvoju te elitne prireditve jugoslovanskih študentov. Nadaljnja usoda majskega festivala je ševar razgovorov vse jugoslovanske študentske jaonosti, in ne samo vseučiliškega študentskega odbora o Zagrebu, ki si te pravice niti ne lasti, ampak mu jo osako leto znova »potaknejo«. Festival je potreben — o tem ni dvoma. Vprašanje je te, v kakšni obliki se naj o bodoče vrši.

Preobširnost in naravnost programa sta največji oviri večje uspešnosti festivala.

Kakšen bi lahko bil majski študentski festival? Med vrsto predlogov je gotovo najprimernejši ta, ki predлага, da se festival razdeli po posameznih zvezsteh (glasba, gledališče in folklora) na tri študentske centre. Med prvimi so novinarji študentskih listov predlagali, da po tem predlogu gledališki del festivala ostane v Zagrebu, glasbeni del se naj preseli v Ljubljano, folklorni del pa v Sarajevo ali Skopje. Predlog za takšno obliko festivala nikakor ni slab. Vse prireditve bi bile v mesecu maju pod istim naslovom.

Z ozirom na vedno več študentskih kulturno umetniških društev in vedno večjo kvaliteto bi bilo potrebno misliti tudi na to, da dobri majski festival tekmovalni karakter.

Se eno vprašanje se mi je pojavilo ob letosnjem festivalu. Za koga je študentski festival? Nekatere prireditve so se odvijale ob praznih dooranah. Zagreb je študentsko mesto. Naše študentsko očlemesto. Dobar, o katerih so bile študentske prireditve, pa so bile prazne. Nezanimanje? Nepoznavanje? Zoper doboj študent in kultura? Prireditelj bi moral misliti na to.

SLAVKO PUKL

Mednarodni klub prijateljev

Mednarodni klub prijateljstva v Mariboru je bil ustanovljen leta 1964 na pobudo tedanjega okrajnega komiteja ZMS z namenom, da bi se lahko študentje in mladinci prijateljskih držav čim hitreje vključili v nove življenje, si s tem ostvarili boljše poznavanje naših krajev, običajev in se tako neposredno vključili v intenzivni študij. Tu vsekakor niso bili zanemarjeni stiki z mariborskimi in drugimi mladinci. Vendar pa kljub vsemu v začetku delo tega kluba ni bilo najboljše. Popolnoma razumljivo je, da vsaka študent, ki je še v povojih, ne more takoj uspeti. Pa še samo vodstvo kluba in tudi študentje si niso dovolj prizadevali, da bi delo bolje steklo.

Tudi Zveza študentov ni pravilno pristopila k delu kluba in pa študentom samim. Prepričeni so bili samo sebi do nedavnega, ko so bili

v okviru mednarodnega aprilskega študentskega tedna sprejeti v zvezdo študentov. To je do sedaj edina družbenha organizacija, ki je sprejela medse tudi tuge študente. Študentje sami so izrazili željo po vključitvi še v druge organizacije.

Velik problem je tudi literatura, potrebna le-tem pri študiju. Strokovna literatura na višjih šolah je pisana v velikih primerih v jezikih, ki so tem študentom neznani. Zanimiva in hkrati kritike vredna je ugotovitev, da nekateri študentje, čeprav so že dve leti v Mariboru, niso videli skoraj ničesar, razen Maribora. Klub si je prizadeval, da bi obiskali vse večje mariborske tovarne. Poslal je projekcijo za ogled vsem večjim tovarnim. Odziv je nerazumljiv: le Hidromontaža je odgovorila pozitivno. Ali res niso tovarne zainteresirane, da pokažejo, kako delajo, kaj delajo in kaj lahko nudijo tujim študentom, ki predstavljajo vodilni tehnični kader posameznih držav?

O vseh teh problemih sem po-vprašal za mnenje generalnega sekretarja mednarodnega kluba tov. Martina Salobira.

— In kakšna je situacija v letnjem letu?

— Na pričetku leta smo imeli skupščino kluba, ki je potrdila končni račun in program dela. Za

letošnje leto sem poslal na vse strani proračun, ki je znašal 19.600 N din. Ta proračun pa je najskromnejši od vseh klubov v Jugoslaviji. Za primer samo Mednarodni klub v Zagrebu: letošnji razpolaga s 450.000 N din. Do sedaj sem dobil le 1.000 N din. Honorarja za delo nisem dobil že od januarja 1966. Potem ni čudno, da dnevno sišimo pritožbe čez tuje študente, da se potikajo po gostilnah in delajo izgredne. Kako pa naj jim nudimo: prijetno družabno življenje, če ni denarja?

Pogovarjal sem se s temi študenti, ki stanujejo v domu, in sem sišli pritožbe, da plačujejo preveliko stanarinu. Mesečno plačujejo 140 N din, medtem ko gojenje slednjih kol plačujejo od 50 do 90 N dinarjev. Povprašal sem upravo doma in dobil naslednje pojasnilo: Dom je vezan pogodbeno z zavodom za mednarodno tehnično sodelovanje. V stroških stanarine pa je vrednovano: elektrika (uprava je

moralna sabaviti bojlerje), pranje perila, čiščenje. V sobi sta samo po dva študenta, medtem ko so ostale sobe zasedene z najmanj tremi dijaki. Prav tako je tu vrednovana klubova soba. Če vse to se štejemo in naredimo kalkulacijo, stroški bivanja niti niso tako veliki (mnenje avtorja) kajti imamo primere, ko domači študentje plačata v Mariboru samo za posteljo po 120 N din.

O vseh teh problemih sem po-vprašal tudi študenta iz Pakistana gospoda Khandkarja. Ta je v Jugoslaviji že dve leti in študira na VTS na elektro oddelku.

— Kaj misliš o delu Mednarodnega kluba?

— Delo kluba je zadovoljivo. Morebiti bi imeli samo svoj upravni prostor, kjer bi lahko dobivali navete in imeli večje stike z ostalimi družbenimi organizacijami. To, da smo kolektivni član klubu mladih, mi je všeč, ker je klub lepo urejen in resnično nudi vsestransko zabavo.

— Kako je s tvojim materialnim stanjem in kaj meniš o soli?

— O soli se moram pojavljalo izražiti. Sola je moderna, učni načrti in profesorski kader sta odlična, prav tako pa se razumemo tudi z jugoslovanskimi študenti. Stanujem privatno, in sem zadovoljen. Menim pa, da je stanarina previlejnega z ozirom na standard, ki je v Mariboru. Hramim se v samoposredni restavraciji Center.

Ista vprašanja sem zastavil tudi Africancu Jacquesu Kongongari. Dejal je: »Zelo sem zadovoljen z delom kluba mladih, kjer se tudi študentje ne moremo vključiti v normalno družbeno življenje. Želim si, da bi imeli čim-

JACQUES KONGONGARI

M. KHANDKAR

več ekskurzij in izletov, da bi tako spoznali še druge važe krajce. V Mariboru sem že pet mesecov. Prišel sem iz Kranja, kjer sem bil na pripravljalnem tečaju slovenskega jezika. Studiram na VTS na elektro oddelku. S sistemom boljanja sem zelo zadovoljen, vendar imam težave z jezikom. Poseben problem mi je materialno vprašanje. Res je, da dobim malo večjo stipendijo kot vaši študentje, vendar plačujem večjo stanarino. Hrana me stane veliko več kot vaši študenti, ker smo vsi navajeni na drugega hrano.«

To so problemi in mnenja treh članov kluba. Problemov je še več. Delo so vsi rešljivi. Samo ne brez denarja. Vprašujem se, ali bo moral klub do konca leta čakati na nekaj stotisoč dinarjev, da hodo lahko naprej delati.

MAKS TOPLIŠEK

POSNETEK NA PRVI STRANI:
DRAGISA MODRINJAK

KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE VIŠJIH ŠOL MARIBOR

Vrsta predlogov za intenzifikacijo študija

Na letosnji konferenci Zveze komunistov mariborskih višjih šol so obravnavali vrsto aktualnih vprašanj o položaju in mestu višjih šol v sistemu visokošolskega študija, o nadaljnjem razvoju mariborskih višješolskih zavodov, o gospodarski reformi na višjih šolah, o materialnem položaju študentov in o samoupravljanju na višjih šolah.

Po poročilu sekretarja komiteja ZK višjih šol Slavka Soršaka je razpravljalo več študentov, profesorjev in govorov.

TOMAZ MOHORIČ, študent VTS:

»V času gospodarske reforme so pred višje šole postavljene še odločnejše zahteve po identifikaciji študija. Dal bi nekaj predlogov, kako bi pospešili študij. Študentje so v zadnjem času zelo obremenjeni z velikim številom ur, predavanj in vaj. Zato odlagajo izpite za obdobje absolventskega staža. Tako ugotavljamo, da konča povprečno priden študent šolanje pri nas v dveh letih in osmih mesecih. Morali bi doseči zmanjšanje ur na teden, bodisi z uvedbo pettega semestra ali pa z zmanjšanjem obsega nekaterih predmetov. Dogaja se, da se predava snov, ki je sploh ni v učenem načrtu. Zmanjšanje številka ur bi lahko dosegli tudi z revidiranjem sedanjih uč-

nih programov. Včasih se posamezna snov ponavlja v dveh ali treh predmetih. Študentje bi morali dobiti za vsak predmet ustrezna skriptata.

Z vsem tem in boljšimi pedagoškimi prijemi bi zagotovili kvalitetno predavanje, ki bi sama po sebi pritegnila študente, in se ne bi dogajalo, da bi bile predavalnice prazne; to nedvomno vpliva na intenzivnost študija.«

ERVIN GAZZARI, študent VSS:

»Ob branju tez za našo konferenco sem se ustavil ob poglavju, ki govori o kvaliteti predavanj in s tem v zvezi o obiskovanju predavanj, ki je eden od vodilnih faktorjev pri intenzifikaciji študija.

Pridobitev oziroma osvojitev znanja, ki bi ga morala šola dati študentu, ni odvisna samo od njegovega lastnega prizadevanja, ampak je zelo odvisna tudi od tega, kako mu podajajo določeno snov. S tem mislim povedati, da ni vseeno, kdo in kako učno snov predava. Nekateri predavatelji na višjih šolah so sicer dobrí strokovnjaki, to pa še ni zadostno zagotovilo, da so dejansko sposobni predavati tako, da bi študentu predavana snov dala visokošolsko izobrazbo in mu hkrati olajšala študij. Često prihajajo pri posameznih predavateljih do izraza še

sredješolske metode dela. To se na primer kaže v dobesednem branju skript oziroma v premajhnem vnašanju individualnih misli in razlag. Študent želi na predavanju pridobiti kaj več kot samo tisto, kar si lahko sam prebere iz skript.

Mislim, da sta predavatelj in njegovo predavanje eden izmed bistvenih dejavnikov, ki vplivajo na obisk predavanj in s tem v zvezi na intenzifikacijo študija. Ne strinjam se z uvedbo ugotavljanja prisotnosti na predavanjih, ker je jasno, da tisti študent, ki je samo formalno prisoten na predavanjih, ne bo imel od le-teh prav no-bene koristi.«

CIRIL KAVALAR, študent VEKS:

»Komite je pred časom organiziral anketo o delu in vlogi članov ZK v organizaciji Zveze študentov. Rezultati, čeprav pričakovani, so pokazali, da člani ZK in organizacija ZK in ZŠ slaba, so se pojavitve na vseh šolah. Ce skušam ugotoviti, ali je čel s tistimi, ki jih ne ome-

v odboru ZŠ višjih šol čutiti v zadnjem času vpliv članov ZK, moram reči, da se ta v dejavnosti prav gotovo čuti, vendar po vsebinski plati tega ni mogoče trditi, kajti če bi tudi tu čutili delo članov ZK, potem ne bi bilo nepotrebnih posegov komiteja v delo odbora,

ne bi bilo nesporazumov z vodstvom KUD in delo ideološke komisije pri odboru ne bi bilo tako izolirano od ostalih dela odbora. Pravim, da dejavnosti ne moremo niti oporekat, saj je bil organiziran študentski teden in v okviru tega razna predavanja, športne ter kulturne prireditve. Pred kratkim so bili naši gostje tudi študentje iz Prištine. Vendar ima človek občutek, da so to prireditve zaradi prireditve, da vsebina ni važna in da nima pravega cilja. Vsebino in cilj vidim v tem, da se na teh prireditvah zbere čimveč študentov, da se medsebojno spoznajo in pogovorijo o različnih problemih. Preveč študentov živide danes v strogo zaprtem krogu svojih kolegov.«

Dr. VLADIMIR BRAČIĆ, predstojnik združenja MVZ:

»Ko omenjam intenzifikacijo, imamo v mislih predvsem oblike učnega procesa in zanemarjam vse druge dejavnike, ki so sestavni del tega vprašanja. Zato bi za-

njam tako pogosto. Ena od osnovnih nalog pred učnimi kolektivimi je revizija predmetnikov in učnih načrtov. Vtihotapile so se nam mnoge stvari, ki bi jih iz učnih načrtov lahko brez škode črtili, ne da bi s tem bistveno prizadel znanje in jutrišnjo sposobnost mladih ljudi. Nasih učnih načrti so snovno preobremenjeni. Mnogi predmeti tečejo vzporedno, celo po deset in več. Ena izmed naših nalog je, da moramo kritično prečeniti predmetnike in učne načrte. Nobenemu izmed nas ni lahko kaj izločiti iz svojega predmeta, ker smo že tako preprčani, da je vsega premalo. Pripravljeni pa smo to zahtevati od sosedov, kolega. Če nismo pripravljeni tega izpeljati tako, da bo vsakodan nekaj žrtvoval, nam to ne bo uspelo.«

Novi komite ZK višjih šol:

Viljem BALAZIČ, Bernarda BONČINA, Ivan BRAČKO, Jože COLNARIČ, Darin HASL, Bruno JELENKO, Darja KRAMBERGER, Marta KREGAR, Jurij LUČOVNIK, Tomaž MOHORIČ, Jakob RATAJC, Slavko SORAK, Bruno STIGLIC, Mile TOPOLOVEC, France VENTURINI, Danilo VEZJAK.

Kontrolna komisija:

Mirko ČEH, Marko NJEŽIČ, Mirko SITAR.

Revizijska komisija:

Zvonka FIRM, Oskar TINTA, Jože VAUHNİK.

Iz poročila na konferenci Zveze komunistov mariborskih višjih šol

Evo osrednjih vprašanj bodočega razvoja višjih šol je stopnjevanje. Večna fakultet je protizakonito ukinila stopnjevanje z motivacijo, da je univerzitetni študij nedeljni in da se profil prav stopnjevanje ne uveljavlja. Stopnjevanje je prav gotova ena revolucionarnih novosti sloškega sistema pri nas, vendar vsaka reforma, med njimi tudi šolska, lahko uspele, če se za njo zavzemajo vse subjektivne sile. Ce takšnega napora ni, potem sprememb, ki rušijo stoltno tradicijo na mojeno uspehi, oziroma ostanejo polovitarske in razvednočitne tudi resnično dosegene uspehe. Ni ena naloga ocenjevanje dela subjektivnih sil na univerzi, vendar ne moremo mimo dejstva, da na fakultetih ni več stopnjevanje študija, kar predstavlja kocik nazaj in vrakanje na utedenje oblike vzgoje univerzitetnega izobraževanja. Da je stopnjevanje uspel, dokazujejo višje šole. Diplomanti teh šol se zaposljujejo in uspešno uveljavljajo. Tudi praksa, čeprav vse prepreči, ugotavlja potrebo po tovrstnih profilih. Ves industrijski in gospodarsko naprednjišči svet ima tovrstni profil v odnosu na diplomanta s končano fakulteto v razmerju do 1:5, in zato je očitno, da bomo tudi pri nas morali bistveno spremeniti kvalifikacijsko strukturo v gospodarstvu, če so bomo hoteli uspešno vključiti v mednarodno delitev dela in če bomo hoteli realizirati tendence reforme. Brez takšne spremembe ni večja produktivnosti dela, zato bodo potrebe po teh kadrih brez dvoma še velike. Takšen trend razvoja ni mogoče zanikati, zato tudi razprave v zvezi s stopnjevanjem predvidevajo vstop inačic, ki naj bi reševali problem stopnjevanja. Kakoškoli so že te variante, vendar predvidevajo enovit študij na fakultetah, kar pa v bistvu predstavlja popolni odstop od stopnjevanja.

Odprava stopnjevanja kot normalno pisanje prehajanja iz ene stopnje v drugo pa postavlja poseben problem prestopa. Povsem normalno je, da del diplomanov višjih šol želi nadaljevati študij, to je praviloma kvalično najboljši kadar. Enovit študij, ki bistveno spremeni program pa kljub proklamacijam o prestopu to otežišča ali pa ga morda celo onemogoča.

Ne moremo tudi mimo nekaterih drugih pomembnih vprašanj bodočega delovanja višješolskih zavodov. Eno takšnih vprašanj je habilitacija pedagoškega kadra. Za obvezno habilitacijo učnega osebja na višjih šolah se zavzemajo v glavnem predstavniki

da je iskanje rezerv v šolsku mnogo kompleksnejši in delitvenijski problem od čistih materialnih prihrankov, na katere je sedela tudi treba mislit. Zmanjšanje že takih potreb sredstev za potrebe rednega poslovanja šol bi lahko resno ogrozilo normalni pedagoški proces. Rezerva pa brez droma obstaja. Nahaja se v boljši organizaciji višjega in visokega šolstva, boljši kvaliteti predavanj in predvsem v skrajšani dobi študija.

Kljub temu da so bili ti problemi v centru obravnav komunistov, predvsem pedagoških delavcev na šolah, še vedno ni storjeno vse, da bi reforma pričela polno delovati. Redki zavodi so poškupili urediti načelo organizacije in jo uporabljati za racionalnejše delo. So manj pa je bilo storjenega na procesu intenzifikacije študijev. Prav mogoče je trditi, da je v poslednjem obdobju dolžina študija še večja.

Povsed, tako na fakultetih kot tudi na višjih šolah, so prisotne tendenze, da se čas študija ob istem programu podaljša. Ni nujen referata ocenjevanje realnost takšnih potreb, vendar jo je treba omemiti dejstvo, da programi šol, razen redkih izjem, niso bili revizionisti ter prilagojeni potrebam prakse v profilu. V programih se je predmeti, ki za potrebe prakse niso najbolj potreben, pa tudi sicer so predmeti čestokrat preveč obvezni. Izredna napotnost učnega programa, upoštevajoč še praktično in laboratorijsko vaje, daje dočnevo obrazec, ki je marsikaj celo delveluan. Tako velika fizična obremenitev pa izključuje reden študij in redno polaganje izpitov. Prav zaradi tega, deloma pa tudi zaradi zakonske okvirne medsemesterskih pogojev, se čas študija podaljša.

V zvezi z reformo tudi nismo resno razmišljali o realni potrebi nekaterih oddelkov, ki jih imamo na šolah, v katerih je relativno nizka števila študentov. Višja ekonomsko komercialna šola je izvidela nezadostenost za transpartni oddelek, zato je predlagala njegovo ukinitev. Nismo pa resno analizirali primernosti in zainteresenosti za nekatero smerni in oddelke na drugih šolah. Postavlja se nujno namestitev, ali ne bi bilo racionalnejše organizirati oddelke z manjšim številom študentov samo na eni šoli, upoštevajoč celoten slovenski prostor ali pa celo jugoslovanski. Seveda ne gre zgolj za razmišljajanje o specializaciji in racionalnejši organizaciji posameznih oddelkov v okviru Slovenije, ampak tudi za organizacijo takšnih oddelkov,

višjih šol v Mariboru, druge višje šole menijo, da je habilitacija nepotrebna. Prav obvezna habilitacija pa je sredstvo in pogoj, ki zagotavlja višjo strokovno usposobljenost predavateljskega kadra, boljšo kvaliteti predavanj in s tem sededa kvalitetnejše znanje.

INTENZIFIKACIJA STUDIJU

Kako so vključili v izvajanje gospodarske reforme na višjih šolah, je bilo eno osrednjih vprašanj, s katerimi so se ukvarjali na šolah v poslednjem obdobju. Jasno je bilo,

pak tudi za organizacijo takšnih oddelkov, ki jih danes gospodarsko nujo potrebujejo. Postavlja se vprašanje, ali je na višji pravni fazi mogoče razmišljati o dveh ali več oddelkih ali ne. Prav tako je odprtje vprašanje višje stomatološke šole. Nekatera analize kažejo, da je tovrstnih kadrov že preveč, da dosegamo v odnosu na število prebivalcev že srednjeevropski nivo. Komunisti in samoupravljeni organi šole bodo morali razčleniti svoja statistična v zvezi s takšnimi podatki, kar jasno postavljati. Takšen naj bi nadaljnji razvoj te šole.

Slovenski jezik in „Jugosloga“

Večkrat sem razmišljjal, kot pač ima možnost razmišljati vsak naš človek, kaj in koliko smo prispevali posamezniki, da bi pomagali reševati jezikovne razprtije, ki so se v zadnjem času razplamtele. In kaj je sploh storila slovenska javnost ter njeni predstavniki v tem tako zelo zelo občutljivem, a vendar akutnem problemu?

Sest republik, pet narodov, štiri jeziki (!), tri vere, dva črkopisa, ena država. Prehodil, prepotoval sem jo počez in podolgemu, se vzpenjal po njenih najvišjih vrhovih, pa zopet plul po njenih sinjih vodah, se prehraval po zatolih in neudohnih vlakih.

Bil sem med ljudmi po mestih, bil na deželi, leto dal sem preživel v mešanicni vseh narodov, ki žive na področju Jugoslavije. Opazoval sem jih kot popotaik, kolj njihov tovariš, znanec, jih opravičeval, grajal, se smejal, jih obžaloval in se jim zopet čudil. Toda nikdar se nisem med njimi počutil kot tuječ. Kdo se je komu prilagodil, ne vem, vem pa zagotovo, da smo se povsed, če je bilo treba, najprej spoprijeli enakopravno in iz enakopravnih prepricot zaradi jezika in narodnosti, iz tega pa je zraslo obojestransko upoštevanje in spoštovanje. Hocem reči, da se je povsed treba že na začetku pokazati bistvenega, odločnega in prizavljenega, da tisto, v kar si prepričan, tudi braniš. Ali hočemo mi vselej braniti tisto, kar je naš in kar bi vsak drugi narod zagrizeno braniš?

Razmišljjam o jezikih v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji. Ni zlobno, če napisem, da pri nas govorim Štiri glavne jezike, vsač se da se opira na interpretacijo nekaterih Jezikoslovcov, ki v Beogradu ponovno govorijo o srbskem, v Zagrebu o hrvaškem (v Sarajevo menita o srbohrvaščini ali obratno) jeziku. Prav čudno je tolj Vsi ti pa poškodijo ob stran Še dva jezika, ki nista nič manj važna od srbohrvaščine (ta termin sem osvojil v Šoli in ga bom uporabljal): makedonsčino in slovenščino. Nikdar sicer nisem imel zaradi tega, ker sem Slovenc, kakšnih predstodkov. Zdaj pa, ko ugotovljamo, da mi znanje srbohrvaščine in poznavanje makedonsčine prisluša več koristi kot škode, lahko sebi in vsem sonarodnjakom, ki so mojega mnenja, prav odkrito ponovim zlati slovenski pregorov: več znaš, več veljaš in brez zamere!

Gre za sožitje več narodov, združenih v eni državi, ki pa jih ne povezuje samo zgodovina ter ekonomski razvoj, ampak tudi razvijanje lastnih kultur. Pod pojmom sožitje si pa jaz in vsak drugi predstavlja vzajemnost kulturne afirmacije, ki pa se vsekakor skoraj najbolj izrazita manifestira v priznanju treh ali štirih jezikov za enakovredne. Dejstvo je, da zdaj v Jugoslaviji ni bilo tako. Vemo, kaj recimo znajo o nas Slovencih in našem jeziku v Srbiji in pa kaj vemo oziroma koliko znamo srbohrvaščine mi v Sloveniji. Zato o tem ne bi govoril. V bližini preteklosti pa se je vendarje slovenska javnost zganila ob nekaj nezadostenih primerih izpodrivanja slovenskega (recimo bankovci). Toda zdi se mi, da je vse to premalo. Mi v Sloveniji se takško se naprej jezimo, ker našega jezika na jugu ne razumejo, niti ne upoštevajo, toda najprej in predvsem bi moral že doma razčliniti, kaj hočemo in kaj zmorem. To, da sem proti vsem napisom na felečniku, ki so v cirklici (kako za vraga, mar se v Srbiji ne bi mogli nanciati prav vsi vsaj velikih tiskanih črk svetovnega črkopisa – latince?) in sem proti temu, da bi na novih denarnih bankovcih svojelegato opustili napis v slovenskem jeziku, je še premalo. S tem ne bomo ne jaz ne mi vse nič dosegli. Samo pasivni odpor do teh in takšnih pojavov ne opravljamo, da se imenujemo Slovenec, ki čuti svojo pripadnost, ki vo, kateri osnovni kriterij oblikujejo neki narod, in da se s tem zadovoljim.

Ce hočem opraviti svoje bivanje in ce

nočem, da bo zgodovina slabo pisala o našem času in generaciji, potem je zdaj potreben vsekakor več odkrite borbe, žrtvovanja za stvar, ki nas določa kot narod.

Sovinism? Daleč od tega. Mislim, da je ta občutek prepogost prav nam Slovencem, verjemite mi pa, da od najbolj strastnih – Sovinistov. Ce pripadnik majhnega naroda deklariira svoje zahteve in je odloden, ga obsodijo za Sovinista, če jih pa pripadnik velikega naroda deformira in tudi izvaja, porabi za opravilo in »znanstveno razlagos« kakšno trenutno aktualno frazo (recimo integracijo).

Kaj pa je recimo to: pridejo študentje z Juga v Maribor, Ljubljano. Nihče jim tega ne brani, ne preprečuje. Toda spomnilo se, da bi bilo za njih vsekakor bolj ugodno, če bi poslušali predavanja v slovenskem jeziku (to je v srbohrvaščini)? In potem to javno predlagajo, zahtevajo! Kaj naj povemo o tem? To je gola nezramnost. Je prirojena ali privrgnjena? Vsekakor je krive treba iskati v vrstah profesorjev, torej prosvetne intelligence in obenem hrbitenice humanistične intelligence naroda, ki je takim posameznikom oziroma generacijam (zakaj pojavi ni osamljeni) priznala zrelost. Ni zreli namreč tisti, ki pride v Maribor ali v Ljubljano, pa ne more dojeti, da so visokosloški zavodi in univerza slovenske ustanove na slovenskih tleh. Ali tak slovec ima kaj pojma o narodu, o zgodovini, o kulturi? Morda pa dobro razume, pa noče. Ali je potem prišel k nam gor kot mesija panjgovslova?

Toda poglejmo naše postance, ki v skupščini izmenju (v veliki večini) srbohrvaščino! Saj jim tega ne bi bilo treba, kajti srbohrvaščina ni uradni jezik v Jugoslaviji (izjema je JLA) in potem tak vrat, ki bi slovenščini zaprl pot v skupščino. Pač, ena in edina vrata so neznanje. Nepoznavanje slovenskega jezika s strani južnih kolegov. Zakaj tako? Če v Šolskih programih to ni zadovoljivo rešeno, naj se vsaj za tiste, ki se ukvarjajo s politiko, ustanovijo tečaji slovenskega jezika, ali pa si je treba pomagati kako drugače (multilatno prevajanje). Samo tega ne smemo dovoliti, da nas ne bo čutiti...

Zdi se mi, da je naše slovensko politično vodstvo preveč indiferentno do tega vprašanja. Po govorih tovarišice Vide Tomšičeve na predkongresnih zborovih bi človek sicer lahko sklepal, da bo v bodoči nekaj bolje. Toda, ali jo upanja že dovolj? Treba bi bilo dokazov, in prav od najvišjih funkcionarjev pričakujemo, da se bodo brž ojunačili in pred jugoslovanskim parlamentom končno začeli govoriti v materinščini.

Ni manjša odgovornost pa ni na nas vseh, na ljudeh na ulicah, v kavarnah, v prijetnih družbah. Dandanes, ko je prileček bedalje več in ko človek ne ve več, se bo to trajalo še naprej, je zlasti važno, da na vsakem koraku uveljavljamo materinščino kot edini občevalni jezik na slovenskih tleh.

To je naša odgovornost, odgovornost mlade generacije povratek na ustavna zagovoljila in aktívno prizadavanje, da slovenščini vrnemo tisto, kar ji je še na papirju priznano, a tega nismo izpolnjevali. Nedoslednost in pohlevnost nas seveda ne pripeljeva nikam. Včasih je potreben tudi pokazati zobe.

M. PRAŠNIČKI

V drugi polovici meseca junija se bo mariborskega gledališkemu občinstvu predstavil obnovljeni komorni teater. Igralci Drame SNG Maribor Bogdana Bratuzeva, Breda Pugljeva, Anton Petje in Stanko Potisk – tokrat tudi režiser – bodo uprizorili Sartrovo drama Zaprti vrata.

PEKLENSKI MIKROKOZMOS

Pred nami se razgrinja mračen svet drame, ki vsekakor sodi v vrh Sartrovega literarnega snavanja. Enodejanka nas postavlja pred toliko vprašanja kot malokateri mnogo obsežnejši tekst. Nekaj te problematike bomo poskušali vsaj površno skicirati.

Vse skupaj se dogaja v peklu, v salonu v slogu Second Empire. Sober pripelje sem tri ljudi: Josephine Garcina, novinarja iz Ria, ki so ga ustrelili, ker je dezertiral; Ines Serrano, pariško poštno uradnico, ki je postala žrtev svoje seksualne perverznosti in zlobe – dekle, ki si jo je Ines sadistično podredila, je ponoči odprla plinsko pipo, da sta skupaj umrli; Estelle Rigault, lahkoživko in morilko lastnega otroka, ki je umrla naravne smrti za pljučnico. Sober odide in za zaprtimi vrati ostanejo tri osebe, obremenjene s svojimi karakternimi lastnostmi, preteklostmi, krvadami... Večno bodo ostale tu, zapletene v nerazrešljive medsebojne konflikte, v precizni mehanizem pravega, človeškega pekla, ki ni niti malo onostranski, niti malo mističen. V peklu ni nobenih posebnih rabljev in nobenih mučilnih načinov. »Gostje si strežejo sami kot v samopostežnih restavracijah«, ugotovi ironično Ines; »... žveplo, grama, raženj... kakšna neslanost! Tudi brez ražnja gre. Pekel so ljudje okoli tebe,« pravi Garcin.

Trije ljudje povsem zadoščajo. Ničesar drugega ni treba. Brezhibni peklenki načrt jih združi v neskončni circulus vitiosus antipatije in razlovenčenja; perpetuum mobile nazla je stekel in se ne bo nikoli več ustavil; vsak poskus pomiritev, sprave, opravičevanja, dezangažiranja itn. se izjavovi, razblini. Vse bolj goli so drug pred drugim – kot črvi...

Dinamika dramskega dejanja vre iz sijajne kombinacije: Ines, ki jo lesbenično nagnjenje prikleva na Estelle, instinkтивno in zavestno sovraži Garcina, kateremu se za naklonjenost morbidne lepotice sploh ni treba potegovati, ker se ta izmika Inesinim zankam ter se zateka k njemu in moleduje za ljubezen, da se mu že gabi; toda, ko se Garcin poskuša otestri svoje krivde, mu to preprečuje Ines, ki v njem vidi in samo po sebi sicer izjemno, »never-

hoče videti slabica, pokvarjenca in strahopetca... Vsak bi rad nekaj dosegel in vsakemu se to izjavovali: Ines se ne more polasti Estelle, Estelle se ne more združiti z Garcinom, Garcin ne more prepričati Ines – res nenavadno efekten in porazen trikotnik. Dejanje poteka v

osnovi vedno na istih relacijah, z istimi temeljnimi obeležji; še zlasti konflikti bi prehajali že v stereotipijo, če ne bi bili tako mojstrsko niansirani; (in človeški pekel je stereotip, le umetnina ne sme biti, pač pa mora ukoreninjenost in inertnost karakternih in miselnostnih stereotipov adekvatno izraziti).

Infernalni mikrokozmos je trdno sklenjen, kajti tudi ko se vrata odpro, ne more nihče zapustiti salona in ostalih dveh. Ujeli so drug drugačega za zmeraj, odvisni so drug od drugega, vzajemno so določeni, determinirani. Osveščanje oseb poteka predvsem na tej liniji: eden za drugim odpadajo vsi razlogi, ki bi govorili za to, da jih je združilo slepo naključje. Tri mrtvece v tem salonu in tiste v drugih sobah ter nadstropjih je obsodila in razporedila neka nujnost, ki jo določa samo to, da se izraža v vsem, da obvladuje vse. Ljudje se bodo napadali, razgaljali in mučili naprej. Tudi če spoznajo, da izpolnjujejo le načrte teh ali onih »organizatorjev pekla«, bodo kompulsivno nadaljevali... Takšni kot so, ne

morejo ravnati drugače – nakljub spoznanjem nakljub najboljšim namenom. Kako težko je v medelostih vseh razmerjih karkoli razumsko sprememiti, če ukrepi in cilji nasprotujejo nagonskim in karakternim težnjam ter danostim... Te ljudi ni obsedla nobena skrivnostna, metafizična mōra – vsak je svojo vlogo prinesel s seboj, vsak jo bo igral...

Ceprav bi se površnemu bralcu ali gledalcu zdelo, da Sartrova drama ne more biti kaj prida vredna in tehna že zavoljo tega, ker se je pisec s svojimi mrtveci preselil v pekel in jih tam izoliral, namesto da bi z živimi ostal na zemlji, in četudi bi mislil, da gre za filozofsko-dramsko ekstravaganco, bo moral po globljem premisleku ugotoviti, da medij umetnine tudi tokrat

jetno in skonstruirano situacijo spreminja v prepričljivo življenjsko resničnost. Svojo idejno-estetsko kakovost in učinkovitost izpričuje Sartrova specifična alegoričnost v Zaprtih vratih predvsem s tem, da dosegla pri bralcu oziroma gledalcu adekvatne asocijacije in ideje, ne da bi moral poseči pisec po kakršnikoli vnujanji simboliki, temveč (prav nasploh) izrabljene, naivne ter (še posebej) verske simbole celo ironizira... V vsakem človeku tiči nekaj Garcina ali Estelle ali Ines; in zato nam Sartrovih junakov ter njihovih tegob ni treba motriti preveč zviška; njihovi značaji niso prav nič izjemni in njihove slabosti ter pregrehe niso tako nenavadne, kot se nam mogoče prvi hip dozdeva – pot do njih je kratka in preprosta; nič ni lažjega, kot propadati, uničevati sebe in soljdi... Sartre govori nam, naši vesti, naši moralni nemoci... Pogosto je jezik njegovega (eksistencialističnega) humanizma zelo posreden.

Se posebej zanimivo so v dramskem doganjaju momenti, ko se osebe zazro načaj na zemlji k tistim, ki še govorijo o njih. Ta strašna doživetja nemoči živih mrtvecev, ta popolna nesposobnost, da bi karkoli storili, se kakorkoli poskušali braniti... »Postal sem javna last,« ugotavlja sarkastično Garcia... »Niso mi pustili časa, da bi izvršil s vajo dejanja.« Zelo naivni bi bili, če ne bi sprevideli, da gre predvsem za usodna spoznanja in afekte tako ali drugače prizadetih, pasiviziranih, razčlanjenih, poraženih.

V ožiju Zaprtih vrat polje Sartrova filozofije. Ne gre le za nekaj temeljnih tez, položenih na jezikakejer, pač pa za mnogo več: umetnina redkokdaj tako organsko in nevsičivo sprejme vase in izrazi neki filozofski nazor; (sicer pa se v zgodovini še nikoli ni primerilo, da bi bil tako pomemben filozof kjer koli v veliki dramatični). Krstna predstava Zaprtih vrat je bila leta 1944 (režiral jo je drugi najvidnejši francoski eksistencialistični filozof, pisatelj in dramatik: Albrecht Camus, ki je igral tudi vlogo Garcia). Leto prej je bilo objavljeno največje in najpomembnejše Sartrovo filozofske delo *L'Être et le néant* (Bit in nič). V tej težavni in obsežni knjigi najdemo tudi vso mīeločnostno problematiko drame... Ni naš namen, da bi se spuščali v podrobnejše prikazovanje, razčlenje in interpretacijo filozofskega ideja v drami, pa v zomatano problematiko uporabe rezultatorjev sijajnih fenomenoloških analiz pri oblikovanju posameznih odrskih likov, »situacij in dramatskega dejanja v celoti...« Naj navedemo samo majhen primer, kako brez ostanka sta se v Zaprtih vratih sporazumela Sartre-filosof in Sartre-dramatik... Proč! Ti se še bolj gušiš kot ona. Nočem se utopiti v teh tvorjih očeh. Vsa si lepljiva, vsa združasta Pijavka si, močvara...«, vpije Garcia, ko se mu poskuša Estelle znova približati... In sedaj še nekaj stavkov iz Jančekovičevega povzetka Biti in nič (Sartrova ontologija, Nova pot, št. 10-11-12/54): »V kakovosti si podajata roko neodvisna stvarnost in samsost. Kaj vse bi se v luči te mīli dalo povedati npr. o lepljivem (vispueux)? Lepljivo ima videz vode, v resnicu pa je umrjanje vode. Voda je odkrita, lepljivo je potuhnjeno in te vleče vase počasi, kakor pajkva. Lepljivo je zaseda. Hlini ti pašjo vdanost, v resnicu pa te hoče zasužniti. Lepljivo je obenem sladkobno in maščevalno, kakor ženska. Prozornost vode je simbol za samezvest, motna lepljivost pa

znak zmage neodvisne stvarnosti nad zavestjo. Lepljivost je simbol nevrednote (antivalleur; 698–704).« (str. 379) Zanimivo bi bilo osvetlit problematiko antropomorfnosti in eksistencialne antropologije, ki jo vsebujejo cistirani stavki; potrebno bi bilo interpretirati strah oseb v drami pred utopitvijo v obeh drugega, ki te motri, pojasmnit filozofske ozadje, vzemirjenja in negotovosti oseb drame, ker nimajo ogleda, da bi lahko videli svoje obrave in ohranjuje svoje sposebne, poglobiti se v probleme smrti, krivide, dejavnosti, sadizma itn. itn.

Morda bi bilo treba reči o razmerju med dramo-umetnino in filozofskim sistemom. Biti in nič samo še to: svoj tedanji filozofski nazor je Sartre kasneje v mnogih bistvenih razsežnostih korigiral in presegel, drama pa je – takšna kot je – še vedno vredna upričarjanja, to pa zavoljo tega, ker se zdaleč ni samo filozofski odrski traktat. Kar zadeva družbenozgodovinske vidiike in pogojenosti te drame, jih namenoma ne moremo opredeliti podrobnejše, da ne bi kakorkoli zožili pomen in doseg dela, čigar izpovednost transcedira posamezne zgodovinske momente Francije in Evrope; poraz in okupacija, kolaboracionizem in odpor se zdaleč niso pretežna izvorna motivika Zaprtih vrat.

Gledalcu se uategne to ali ono upreti: mogoče bo kdo delo celo odklonil... Nič zato – samo da je reakcija pristna, da je razmerje oziroma sodba utemeljena (v gledaličevi zavesti). Garcinovi nevrotični, neprostovoljni, izvani poskusi počakanja Estelle; perverzna, sadomasohistična agresivnost Ines, pobudnice in provokatorja osveščanja za zaprtimi vrati; Estellina izprijetnost, ki kar naprej udarja izza naličja sprenevedanja in opravičevanja... Vse osebe peklenškega mikrokozmosa so negativni dramski junaki, toda njihov tvorec jih je zasnoval in združil tako, da je ostal v območju estetskega: ponekod je grdo in zlo omilil tako, da je napakal razloge, ki maličijo značajje in razmerja; drugod zopet dopušča pisec, da se vsaj za hip prebije na površino, čeprav oslabljena, deformirana in ovirana, človeška pristnost, topolina; skozi celotno dramsko dogajanje so osebe, tudi kar zadeva njihove negativne poteze in dejavnosti, precizno uravnovešene – da so nekakšna mera ena drugi, da ena skrajnost blaži drugo, da en defekt pojasnjuje drugega...

Zaprti vrati so avtentično umetniško in (posredno) filozofsko pričevanje o hravni stiski človeštva dvajsetega stoletja. Katarza ima v tej drami predvsem obliko in pomen mentalnega osveščanja, ki le indirektno vključuje tudi momente svojevrsnega moralnega očiščevanja.

Igro sklenejo Garcinove besede: »No, pa nadaljujmo.«

OLGA ČERIČ

Ob živi debati okoli predloga novega zveznega dokumenta o celotnem sistemu izobraževanja, se sprašujem, kdo je že doživel toliko reform kot naš šolstvo. K zapisu tega članka me je nagaial misel, kako to, da nekatere reformne teze kar prezremo, kakor smo to, da je predmetni in učni načrt iz leta 1962 uvedel ponovno ruščino kot tuj jezik na osnovne šole.

Ce pogledamo učne načrte za dvajset let nazaj, lahko vidimo, da so le-ti vsebovali naslednje tuge jezike: angleščino, nemščino, francoščino in ruščino. Takrat so se učili v glavnem ruščino. Po letu 1948 pa seveda o ruščini ne duha ne stvara (politično ozadje). Vodilno vlogo je dobila francoščina razen na klasični gimnaziji, ki je imela latinsčino in nemščino. In potem so delali s tujimi jeziki po naših šolah, kakor se je pač komur zahotel. Nekaj časa francoskih, potem angleščinah, na nekaterih šolah nemščina. Zato sploh ni bilo čudno, da se je ena generacija v teku svojega šolanja učila kar tri jezike: najprej ruščino, potem francoščino, nazadnje pa še angleščino. Katerega je v resnici znala, res ni težko ugotoviti.

Leta 1962 pa je učni načrt za osnovne šole ponovno uvedel poleg angleškega, nemškega, francoškega še ruski jezik. Takrat so se prosvetni delavci naenkrat ponovno začeli ogrevati za ruščino. Vendar žal, ostalo je samo pri ogrevanju (kolikor se še to ni obdradio). Tako so leta 1963 tudi na pedagoški akademiji ustanovili jezikovno skupino slovenščina-ruščina. V tom šolskem letu se je na to skupino vpisalo 9 rednih in 18 izrednih študentov. Od teh so že skoraj vsi zapošleni, teda nihče, razen ene častne izjame, ne poučuje ruščine. Ta poučuje na edini osnovni šoli v Mariboru, kjer upoštevajo poleg angl. še ruščino (na Åškerčevi šoli je še samo en oddelek, na ſte ū poslednje leto). In to na ozi. šoli Dragi Kobala na Pobrežju. Vsi drugi ponujajo samo slovenščino, ali pa še srbohrvaščino. Sprašujem se, kako to. Na vprašanje, zakaj ni nobenega novega oddelka z ruščino na Åškerčevi šoli, mi je tovarišica, ki poučuje ta jezik, povedala, da so starši zelo proti temu, in sicer se izgorarjajo, kaj pa jim bo ruščina, saj z njo se nikamor ne pride. Res čudno! Ne vem, zakaj je pri nas navada, da ljudje dvigujejo roke, ko samo slišijo besedo ruski. Pa naj gre za film, knjige, ali pa celo v našem primeru za šolstvo. Ali je to še vedno iz tistih časov, ko je pač smoralec biti vsa rusko zanič ali pa to izvira iz nekakšne opozicije do njihovega družbeno političnega sistema (s tem tudi do našega), ter zaradi tega obožujejo vse bolj tisto, kar pride z Zahoda. Toda, kie imamo jamstvo, da je to, kar pride z Zahoda, vse dobro! Založno, da je tudi tako ljudi pomlad na bolezni vranadišču, ob-

čudovanje kosa pločevine, ki se ji pravi avto. Ce smo si odkriti, si ruski narod, ki je toliko pretrpel, narod s tako bogato kulturno tradicijo in sedaj s tako visoko tehniko (da o sedanji kulturi ne govorim), tega ne zaslubi.

Zdaj pa odgovor vsem tistim, ki misljijo, da se z ruščino nikamor ne pride. Mirno lahko trdim, da to sploh ne drži. Ali nam niso vedao, bolj odprtja pota na Vzhod (CSSR, Madžarska, Poljska, Bolgarija), kjer se povsod učijo ruščino? In, ali je res namen učenja tujega jezika samo v tem, da se bo človek, ko bo mogoče nekajkrat prestopil naši meje, lahko tam sporazumeval? (Potem res ne vem, čemu bi se Rusi učili španščine; Svedi pa ruščine!) Sicer pa vedno, znova ponavljamo, da bi se naj šole poleg vzgojno izobraževalne dejavnosti zavzemalo tudi za prizgojno kulturnih potreb. Kje je kultura tako cenjena in s tako bogato kulturno tradicijo kot na Vzhodu (potrebno še v SZ)? S tem seveda ne zapostavljam in negiram kulturne tradicije Zahoda, to niti ni mogoče. (Lahko pa trdim, da npr. Tolstoj in Dostoevski še danes vplivata na ugledne zahodne literarne ustvarjalce.) Prav pri tujem jeziku imamo lepo priložnost, da učence seznanimo z delom in s kulturo naroda, katerega jezik se učijo. To pa je obenem tudi smoter in nalogu učenja tujega jeziku.

Pa še enkrat staršem, ki pravijo, da nihoji otroci od ruščine ne bi niti imeli. Kolikor se otrok na osemletki, če jim starši ne plačujejo dodatnih instrukcij, nauči an-

gleščine? Neprimerno manj kot ruščine. Lahko si priznamo, da v angleščini nimamo ravno zaželenih uspehov na osnovnih šolah (saj so se celo zaradi številnih slabih ocen prosvetni delavci že dogovarjali, da bi tuj jezik ukinili na osnovni šoli). Vendar naj nihče tega mojega pisanja ne razume kot napad na angleščino. Ne, ampak to se mi tudi ne zdi prav, ko vidim, da v vsej Sloveniji ni razpisane niti enega delovnega mesta za ruščano na osnovni šoli. Tako bo menda ostala osnovna šola Dragi Kobala v Mariboru (in mogoče še kje katera v Sloveniji) svela izjema. Bavno ta svela izjema pa lahko potrdi, da učenci zelo lepo napredujejo v ruščini, čeprav so to slabi učenci, ki jim svetujejo, naj se raje odločijo za lažjega.

Drugo, kar bi še rada povedala, je uporabo ruskega jezika. Vsa tehnična literatura je v ruščini tako popolna, da se angleška ne more primerjati z njo. Povrhu pa je zelo dostopna, ker je poceni. (Za primer navajam: strojna enciklopédija v ruščini stane 12.000 din., v nemščini 42.000 din.) Na višji tehnični šoli imajo ogromno dobré ruske tehnične literature, vendar osiroma nedotaknjena, ker nihče ne zna jezika. Torej lahko vidimo, ruščina le ni tako neuporabna, da bi jo morali zavročati kot jo sedaj.

V prvih vrstih bi ravnó prosvetni delavci naihali bili tisti (vsaj oni, ki so diplomirali na skupini slovenščina-ruščina), ki bi se odločeno zavzemali za vključitev ruskega jezika v predmetnik na osnovnih šolah.

IZ OSVEBNE IZKAZNICE FESTIVALA:

Majski festival je bil ustanovljen pred dvajsetimi leti. V začetku je bil prestrel kulturno umetniškega dela zagrebških študentov, pozneje pa je postal reprezentativna manifestacija umetniških dosežkov jugoslovenskih študentov. Letošnji jubilejni majski festival je predstavljal šestek viozenih naporov ter izredno žive in bogate tradicije številnih študentskih kulturnih umetniških društav.

Teden dni je bilo kulturno življenje Zagreba v znamenju mladih. V petih zagrebških dvoranah so ploskati študentom iz Beograda, Ljubljane, Novega Sada, Prištine, z Reke, iz Sarajeva, Skopja, Zadra in Zagreba.

GLEDALISČE MLADIH – NA SLEPEM TIRU?

Sedem gledaliških predstav, sedem pričakovanih eksperimentiranja, avantgardizma – štiri razodarjanja. V ekskluzivnih brošurah, ki je bila izdana pred festivalom, je med drugim tudi pisalo, da je posebna komisija med 15 prijavljenimi gledališkimi predstavami izbrala sedem predstav – torej po njihovem mnenju najboljših. Po ogledu vseh predstav na majskem festivalu se mi vsiljujeta le dve možnosti: ali je komisija izredno slabo opravila svojo nalogo ali pa je študentsko gledališče na slepem tiru. To bi pomnilo, da je komisija med pretežno slabim izbrala najboljše.

V osnovni želji (in ne potrebi) eksperimentirati je mladim avtorjem in ustvarjalcem »ušlo« preveč napak. Koketiranje s profesionalizmom je nekaterje študentske odre spravilo v obratno smer od začetenih rezultatov.

Castne izjeme letosnje študentske gledališke sezone (če lahko zaupamo strokovni žiriji MF) so predstave ljubljanskih študentov akademije za gledališče, dramatske ateljeje doma omladine Vračar (DHDOV) in predstava Teatra levo iz Beograda.

Verjetno bi bilo potrebno izločiti predstavo študentov akademije za gledališče, film, radio in televizijo, saj lahko vse štiri nastopajoče mirno prištevamo že k profesionalcem.

Predstava Ljubljancanov Zaprtia vrata je na majskem festivalu doživela nedeljnje priznanja, kljub nelzdelanosti nekaterih prizrov.

Otvoritveno predstavo na festivalu je imel DADOV. V njegovih izvedbi smo videni dve del Koste Trifkovića: Izbralcico in Ljubavno pismo. Medtem ko je pojav DADOVA pomenil še pred leti presenečenje, danes to ni več. DADOV je postal soliden ansambl in prikazani deli sta bili na dostačno ravni. Ponekod je bila preveč očitna njihova želja ugajati publike in biti za vsako ceno zabaven. Neko je o DADOVCIH upravilčeval dejaj, da ne potrebujejo publike v dvorani. Zavajajo sami sebe.

Na novo ustanovljeni beografski študentski Teater levo je na festivalu predstavl Schiggalov Lov (Lieben). Teatar levo ima v Beogradu lastno dvorano z vsega 60 sedeži. Tedenako dajejo redno dve predstav in so imeli do majskoga festivala že 11 premier, od tega 8 dramatičnih del mladih beografskih avtorjev. Mladi Beograđani so v svoji predstavai gotovo dosegli najvišjo raven amaterske igre.

Studentsko eksperimentalno kazalište iz Zagreba se je predstavilo z delom Slobodana Novaka Književno veče. SEK je ena od najbolj znanih študentskih gledaliških skupin. Z dvema prvima nadgradama na festivalu dramatičnih amaterjev na Hvaru in z vrsto nagrad tujih festivalov uvrščamo SEK v sam vrh jugoslovenskih amaterskih gledališč. S predstavo Književno veče so razočarali. Ze sam po sebi izredno statičen tekst je režiser še bolj omrtil. S tem da je postavil igralce med publiko, bi bil lahko ogromno pridobil, vendar je naredil veliko napako, ker so vsi ti igralci-gledalci sedeli v prvih treh vrstah. Tako so resnjeni gledalci videli le njihove hrbe in napenjali ušesa, da bi mogoče le kaj slišali.

SODOBNA GLASBA & CO.

Tako v začetku bi se pridružil zahtevi, da se mora na naslednjem festivalu pojaviti tudi kakšen kvalitetni jazzovski ansambel.

Glasbeni del letosnjega festivala je bil v senči nastopa ansambla za sodobno glasbo Silvija Foretiča. Njegovo delo Quasque tandem abutere, Foretiču, patientia nostra? je vzbukalo glasbeno srečo. Ne sicer tako globoko kot lanski koncert, na katerem si je avtor obril brado, a vendarle. Sodobnost – vedno v pričakovanju presenečeni – yedno v

presenečenje na nepričakovanih mestih – to je bil Foretičev koncert. Mešanec stilov glasbe z vložkom o turističnih, kulturnih, zgodovinskih in meteoroloških zanimivostih Dubrovnika, filmski odločki ter nekaj podobnih nožev v hrbot »standardne« glasbe – to je bil koncert sodobne glasbe; verjemimo mu, da je bil prepridljiv, saj so v prvih vrstah sedeli profesorji akademije za glasbo, ki so prav tako ploskali.

SOD(O)BNA KARIKATURA

Tri dni so trajali razgovori o sodobni karikarturi. Udeleženci razgovorov (avtorji, kritiki, novinarji in slučajni mimo-idoči) so razpravljali o vsem – tudi o karikarturi. Sočasno je bila namreč odprta razstava sodobne karikarture, in tako so imeli posamezniki priložnost, da so polemizirali ali pa razjasnjevali posamezne razstavljene izdelke.

Vprašanja:

Komu prednost: karikaturi ali grafiki? Mora imeti karikatura v sebi kaj smešnega?

Kako razumeti sodobno karikaturo?

Id.

Odgovor na 11. strani.

Na majskem festivalu nič novega

SLAVKO PUKL

Esej

Razgovor o poeziji

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Clovek neprestano pozkuša v življenju najti trenutke, ki bi živelj se v naslednjih trenutkih. Hoče danes doživeti nekaj takoj neneavadnega, izrednega, da ga bo to prevzemalo še jutri. To mu včasih uspeva (in mu daje določeno moč), a le za kratek čas: že kmalu je neneavadna rednost preteljost — ostane samo spomin, ki pa ne more biti enakovreden nečemu živemu. Kako bi bilo, če bi bil? Kajti: živeti je treba.

Umetnost konzervira življenje: na ta način nam sicer ne daje kakega spodobnega ali celo živega življenja, ne daje nam resnih doživetij — sodoživljati z umetnostjo, pa čeprav s poezijo, je primojeno infantilno: kaj takega je človek zares zmožen edino, če je pisan ali pa če draži svojo podzaveti, ko zavest spi. Umetnost pa nas le redko pušča neprizadete: v nas združi množico občutkov, in na te občutke lahko odgovorimo z čustvovanjem, z doživljajem. Pri raznih umetnostih je ta komponenta različna: najmočnejša je pri plestu in arhitekturi. V pravi umetnosti pa je vedno stranskega pomena. Umetnost nas torej zelo avtoritativno, nesramno odločno ponučuje, seznanja z nemavdnimi občutki življenja, s skrivnostmi tehnik reagiranja...

Tako nam to — kar je umetnik občutil za tako ali tako in s pomočjo čutov, čustev, misli, intuicije in svojega tehničnega znanja določil v to in — enostavno preprečuje, da bi svet občutili bolj preprosto neunumno, zmedeno kot pa umetnik sam. (Umetnost ima pravzaprav vlogo pozitivnih izkušenj, lepih spominov — na izkušnje in spomine pa v določenih trenutkih hladnokrvno pozabimo — prav tako kot na umetnost). Umetnik s prikazom svojega načina reagiranja, načina življenja, posiljuje, uničuje neke možnosti (s tem, da jih ustvarja).

Tako ima umetnost pravzaprav izrazito negativen namen. Zato jo ljudje morajo pazljivo proučiti in zavreči. (Tako človeštvo tudi počenja z vso umetnostjo — žal, ji je uspelo zavreči še vse premalo umetnin, še vse premalo bolj preprostih stvari je kratko in malo spremenjenih v berila za otroke. Poleg tega so določeni temelji zelo popolni in vedno znova zanimivi). Najboljša pot, da nekdo postane beli, alieniranec, filister, gnoj, je ta, da se ravna po umetnosti, da upošteva, ali pa celo obožuje umetnost. Tak človek je kot bolnik, ki je imel gripo, jemal tabletne in ozdravel. Zdaj si pa — ker je od ležanja zbit — ne upa vstati in se dalje jemlje tablete, od katerih bo samo znova zbolel.

Umetnost je tista čarodejna moč, ki ohranja življenjske načine preteklosti (pa tudi že sedanjosti) in jih na ta način vsaj nekoliko izčisti iz našega življenja. Nam omogoča, da se ne ponavljamo. Ne verjamem, da se zgodovina ponavlja, a določene človeške preferenčnosti (boljše) neumetnosti se vsekakor ponavljajo. Zdi se, da mora vsak človek posebej — vsaj v malem — preživeti kulturo vsega človeštva, če hoče postati res sodoben človek. Umetnost nam omogoča, da se nam vsaj ni treba ponavljati.

Umetnost nas resuje naši starih zablod: čustev, neprizadetnih občutkov in vsega ostalega, kar je že v nas, pa bi nas lahko motilo. Pri tem je umetnost, nekakšna fantazijska o-prihodnosti (ali o-zaboljevanju preteklosti). Tako nas sili, da napolnimo praznino, ki ob njej nastaja v nas, z resničnimi doživetji, da si sami vse, kar umetniško občutimo — v življenju ustvarimo, to je pa tisto, kar nas sploh ne mita, najlepše je ležati v postelji z odejo čez glavo. Zato pa imamo radi umetnost zaradi umetnosti, pa genije, pa navdih...

Umetnost ima funkcijo čistilca, cestnega pometača, grezničarja. Pri tem je treba odločno poudariti, da je delo čistilca, cestnega pometača, grezničarja pomembnejše kot delo kateregakoli velikega državnika. Ce ne bi na primer nihče zdravil, bi bilo delo v toliko procentov več mrljev in toliko več pohabljenje in bolnikov, a če bi nihče ne čistil hiš in mest, bi mesta po desetih letih (in sploh vsa civilizacija) popolnoma izginila pod umazanijo.

Seveda pa se je človeštvo že kdaj šlo delitev dela. In tako je včasih vsak človek bil vsaj del umetnika, če že ne umetnik: imel je vsaj kulturo, občutek za sebe in svoj svet (tako se je lahko ohranjal) ne le porafala (ljudska poezija).

Danes ljudje ne marajo umetnosti, ne priznavajo, da je v vsakem od njih neka moč razvijati iz občutkov sveže načine življenja — torej živeti. Živijo kar po lažji poti, po šablonah (s tehničnim napredkom proces narašča) in mislijo, da so umetniki nekaj prav posebnega (kar so sicer lahko, a odločno ne samo zaradi tega).

In tako bi naj umetniki opravili vso umetnost, vso čiščenje. Kako pol drugo stoletje, morda pa še več, jim to vedno manj uspeva. V teknu tega razvoja so se pojavile po časopisih bolvarke, pa popevke, pa kriminalke, pa stripi, pa psihološki nasveti, in vsaka taka zamisel je razcepila

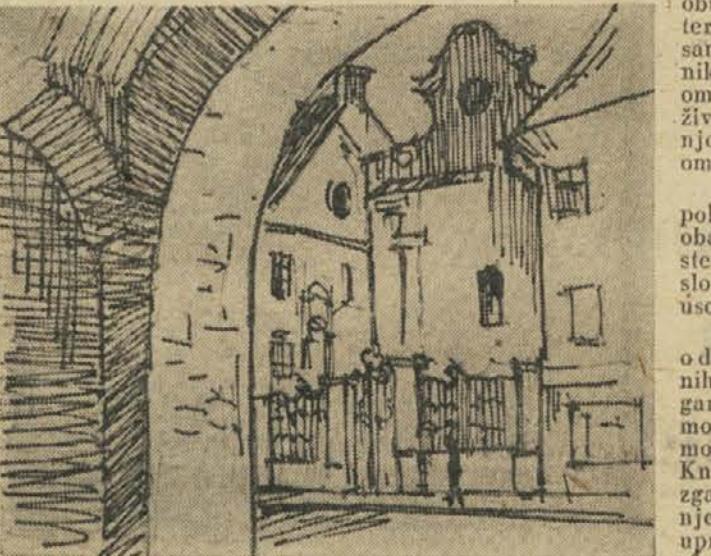
vsaj eno umetnost na dobro in na slabo: na resno in zavavno. Večina umetnosti je izgubila že skoraj pol, nekatere pa še več svojega nekdanjega področja.

Umetnikom pa je postal brez pretežko: kaj nas bri-ga, so rekli. In začeli so uresničevati fatalno, bolno, pri vseh umetnikovih prisotno (a pri dobrih vedno temeljito premaganu) podzavestno željo, da bi s čimmanj truda naredili čimveč umetnosti. Pojasnili so, da umetnost nima namena, pa tudi smisla ne, da se v zvezi z ustvarjalcem, da je samostojna, da se je ne da razlagati itn. Da, za oboje je to laža pot: ravnanje, kot če bi se človek dal zapreti v krsto, se pustil hraniti po cevki, pred nos pa si postavil televizijski aparat, gledal program (seveda bi ga moralno biti dosti) in mračno splošno ne bi bilo treba živeti.

A umetnost je pač povezana z življenjem. Ce se znamost ukvarja s pogoji za življenje, se umetnost z načini življenja. A pogoje za življenje si morajo oblikovati ljudje sami. In tudi živeti morajo sami. Pa če se nam še tako ne ljubi, pa če bi si se tako želeli biti nepismeni, srečni, pubertetni, vzorni državljanji, beatlesi-ali kaj podobnega.

Povzetek drugega dela

Ker pa nam je umetnost marsikdaj kaj scistila, nam pomagala, jo imamo radi, v nekaterih primerih jo celo ljubimo. To pa seveda ne pomeni, da bi jo morali upoštevati, jemati resno ali celo oboževati, poidoliti.

Kadar življenje toliko prehvamimo, da ga lahko sprememimo iz prakse v teorijo, smo ga že preživeli. Zato je umetnost vedno že preživelovo življenje. (Čeprav pa, kot pravi Lukac, umetnik ne more ustvarjati iz problemov, ki jih je že prebolel. — Umetnik med ustvarjanjem spoznava, odkriva, znova čuti ali celo prvič čuti — samo, če čustvuje, če je prehudo prevzet — mu ne uspe.) Umetnost mora biti vedno ponučna in tendenčna (seveda pa sta pouk v prospektenskem in tendenčnem socialrealističnem smislu samo priveska pravemu podaktu in tendenci, priveska, ki ju tukaj nimata smisla obravnavati).

Znanost obdeluje svet razumsko. Umetnost čutno, intuitivno, iracionalno. A glavna odkritja v znanosti so vendar izbruhnila: bila so dresčena z intuicijo. — Umetnost je malce drugačna: kopico čutnega ali čustvenega intuitivno doganega materiala, sele z določeno razumnostjo spravimo v obliko. (Nekateri ljudje misljijo tako, da pišejo). Prav govorovo se ne da pisati, nobenemu jeziku brez malenkostne kontrole možgan. In prav tako niti slikati niti komponirati — seveda po vsaj najočitnejših pravilih, ki bodo omogočila ustvaritev). Pri presajjanju v obliko, pri oblikovanju umetnine, pa deluje tudi okus: okus pa je v precejšnji meri zopet neracionalen. Je nad nam: ne moremo mu prav spodovati. Mnogokrat se odloča proti naši volji. (Tako pač pride do pravcevatega kroga.)

Umetnina nam lahko vzbudi tudi lepa čustva — tako kot lepe misli. A to za umetnost ni bistveno: to je bistveno za članek o kaki katastrofi. To je torej bistveno kvečjemu za žurnalistični del umetnosti.

V večini primerov je umetnina za nas pričakovanje: pričakovanje, ki ga pa moramo sami izpolniti. Preživeti. — Umetnina pa nas tudi spomni na nekaj, kar smo že dosegli. V tem primeru je lep, tolažilen spomin.

FRANČEK RUDOLF

ILUSTRACIJE V TEJ STEVILKI SO DELO
IVANA PREMZLA

Razmišljjanje

Devetdeset let po rojstvu

Ivana Cankarja

blep po materialnih dobrinah, kakor da bi želeli Slovenci nadoknadi vso revščino prejšnjih rodov?

Pa bodi dovolj. Narod, ki tako ljubi proslave kot mi, bi lahko glasno proslavil obletino rojstva svojega glasnika, ne samo z bučnimi proslavami, marveč z odplačevanjem dolga, ki ga imamo in z odpavljanjem napak, ki jih je bičal že ta otrok s Klanca. Potem ne bojo fraze to, kar govorimo o Ivanu Cankarju, potem bomo imeli čistejšo vest. Kajti on ni bičal le svoje sodobnike, bičal je tudi v prihodnosti in masikdaj bi njegov bič udaril na pravo mesto, toda navadno ga nočemo videti ne spoznati. Tega pa si ni zaslužil.

TONE PARTLJIC

Kritika

„Po padcu“

Padel je eden zadnjih stebrov slovenskega gledališča publicističke. S tem nekoliko otožnim stavkom je urednik Knjige 66 Branko Hofman sklenil svoj kratki prispevki v treh starih k članku novtega urednika Knjižnice Mestnega gledališča ljubljanskega Dušana Tomšeta. Članek z naslovom, ki ga nosi zbirka (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega) je bil objavljen kot uvodnik v zadnjih, to je trejti številki Knjige 66. V članku govori avtor Dusan Tomš o kratki zgodovini zbirke, o njeni nujni upravičenosti v slovenskem kulturnem razvoju v zadnjih letih in o dosednjih uspehih zbirke.

Njegove besede skoraj niso nič novega: vsi Slovenci vemo, da je pri nas dramatična najsiškejša literarna zvrst, da so knjige o gledališču ali drama v knjižni izdaji velika redkost itn. Tudi ne poznam kulturnega Slovenca, ki ima red gledališče, da ne bi vsaj nekajkrat omenil pomembno nalogu, ki jo (je) ima (imela) Knjižnica Mestnega gledališča. V tej zbirki so izhajala dramska besedila (do sedaj osem), kritike, memoari, eseji, celo neke vrste slovenski gledališki leksikon in še marsikaj, kar je potrebno za razumevanje slovenske gledališke zgodovine in omike. Osem dramskih novitet, tri najstaj escističnih in kritičnih publikacij, sedem knjig igralskih spominov in sedem priročnikov za poznavanje gledališča, bi mislil marsikdo, niso mačje solze. Pa bomo videli (le malo kasneje) da so: nič več, kot mačje solze. Ce sem sodil, da Tomšetove besede o vrednosti in nujnosti te zbirke niso bile poslovna novost, so bile zame novost besede v drugem delu prispevka (kajti jaz sem naivnež). Nisem si naureč predstavljaj, da izhaja zbirka v takem osmestju šepris nisem prepričan, da so Romantične duše prav tako pravzaprav izvodov šlo skozi petkrat obrnjeni dinar. Cetudi je večina del prvič natisnjena, dobivajo avtorji izredno nizke honorarje (nimam razloga, da bi Tomšetu tega ne verjam). Ob tem pomislim na nekatere »ugledne« slovenske pisatelje, ki svoje obsežne knjige najprej lepo poprogo dajo seseckljane po revijah, potem pa izdajo v knjigah. Finančni uspeh avtorjev je torej minimalen in s takim razumevanjem (v resnicu pa z postavljanjem) avtorji omogočajo zbirki životlinjanje (pravzaprav so omogočeni). Z dolgorim gledališča (samim vemo koliko ga je), z oglasi in z dotacijo sklad za pospeševanje založniških dejavnosti je bila postavljena ekonomika osnova Knjižnice... Avtor članka pravi, da bi se knjižnica podrla, če bi pomoč z ene ali z druge strani odjenjala. V že omenjenem prispevku pa smo poučeni, da je pred izidom članka en vir dohodkov usnajil; namreč sklad za pospeševanje založniških dejavnosti ni odobril sredstev za zbirko Mestnega gledališča. To se je zgodilo, kljub temu, da smo vsi prepričani v vrednosti zbirke, ki pa vendar ni tako obvezna, da bi morala izhajati, kot niso obvezne mačje solze.

In navsezadnje naša družbena stvarnost. Ali ta ničesar ne dolguje svojemu velikemu glasniku? Kako bi bilo Cankarju dnes, ko naši ljudje spet odhajajo v tujino delati? Res je, da to odhajajo ne velja za nas, marveč za prejšnje generacije! En sam eksperiment s Pohujšanjem, pa je bila že v nevarnosti vsa slovenska kultura, tak škandal je nastal. In kdaj bo doživelja njegova Lepa Vida primerno odrsko realizacijo? Ce bomo imeli tak odnos do njegovih tekstopov, še, ne kmalu. Prav Lepa Vida se mi zdaj največji dolg slovenskega gledališča (tudi nezmožnost) Ivanu Cankarju.

In navsezadnje naša družbena stvarnost. Ali ta ničesar ne dolguje svojemu velikemu glasniku? Kako bi bilo Cankarju dnes, ko naši ljudje spet odhajajo v tujino delati? Res je, da to odhajajo ne velja za nas, marveč za prejšnje generacije! En sam eksperiment s Pohujšanjem, pa je bila že v nevarnosti vsa slovenska kultura, tak škandal je nastal. In kdaj bo doživelja njegova Lepa Vida primerno odrsko realizacijo? Ce bomo imeli tak odnos do njegovih tekstopov, še, ne kmalu. Prav Lepa Vida se mi zdaj največji dolg slovenskega gledališča (tudi nezmožnost) Ivanu Cankarju.

Edino, kar čutim v sebi ob tej novici, je gnev. Velik in ogromen kot gora, četudi je brez koristi.

Barbarizacija socialistične kulture je tako hitra, da sem prestrašen. Saj smo res uvedli nove sole (prav to pred nami v Mariboru stojijo), toda otroci osnovne sole imajo pred seboj marsikje zaprti vrata, ne morejo v sole, ni službenih mest, uskinjajo se knjižne zbirke in revije so v stalnem strahu za svoj obstoj, mladinski kulturni tisk je vsak dan dražji; delavec odhajajo v tujino, a rastejo nove vile in novi vikendi. V teku je reforma, ki pa ima tudi čudne posledice; na slovenskem knjižnem trgu smo pridobili časopis stripov, šopirijo se TT, Nedeljski dnevnik, Tovariš; na veliko pišemo o umorih in prebavnih težavah pevecov popevk. Na drugi strani pa izginja zbirka o slovenski gledališči omnikom, na šole posiljujajo dopise, v katerih berajoči za spomenik Prežihovemu Vorancu... Čudna zadeva! Ce bi moral postaviti spomenik nogometnemu klubu Partizan, ki se je prernil do evropskega finala, bi najbrž ne bilo potrebnih nabiralne kacičje kot za spomenike pisateljem, za nove bolnice in inštitute.

Tudi nisem do sedaj zasledil kakega članka v zvezi z ukinitvijo Knjižnice Mestnega gledališča. Ali je to umiranje kulture že tako vsakdanje, da ga niti ne registriramo?

Ce pa se je med tem časom že kaj ukrenilo, da omenjeni zapis v javni publikaciji ne drži več (kako srečen bi bil), pa je dovolj žalostno, da je do take situacije sploh prišlo. Vendar dvomim, da bi svoje sklepe odgovorni ljudje tako hitro menjavali. Kako je to, da sedaj, ko trdim, da se je socialistični ž učinkovali. Kaj je to, da imamo vedno večje uspehe (in neuspehe samo kot spremljajoče pojave uspehov) prihajajo v situacijo, da rezemo peruti kulturi. Na eni strani resno kaže naša dežela prerojenje v standardu (nove vile, avtomobili, vikend), toda to je le en obraz. Imamo pa tudi drugega, ki je žalosten, grd, gobav, ki je nujno potreben operacije.

Tak je gnev, ki se nabral v meni po spadev enega zadnjih stebrov slovenske gledališčne publicistike.

TONE PARTLJIC

IVAN PREMZL

Naš urednik je obiskal mariborske srednje šole

Kam po končani šoli?

Ko sem prišel v poslopje administrativne šole v Mariboru, je bilo na hodnikih popolnoma tiho. Ni bilo slišati prešernega hrupa oziroma govorjenja dijakinj. Poslopje je bilo nemo in mirno. Nemo? Ne, iz oddaljenega kota je bilo slišati zamoklo udarjanje. Nekaj časa sem premisljeval, kaj bi utegnilo povzročiti ropot. Bil mi je precej znan Seveda! To je ropot pisalnih strojev!

Stopil sem skozi vrata z napisom: STROJEPIŠNICA. Sprva me niso niti opazili. Odpiranje vrat je preglastilo ropot pisalnih strojev. Skozi mikrofon pa je bilo slišati predavateljev glas, ki je narekoval:

«Kot priloga vam pošljamo naš račun št. 174...» Tedaj so me opazili. Pouk je bil prekiniten. Toda samo za minuto. Kajti desetminutni test je treba dokončati. Štirideset strojev je skoraj enakomerno držalo, tako da je bil test kmalu končan. Profesorica Marija Kokol me je povabila, da si ogledam »mojstrovine« dijakinj za pisalnimi stroji. Hitrost pisanja me je res začudila. V desetih minutah cela stran. V mislih sem se poskušal spominiti, koliko časa porahim sam za tipkanico stran. Toda ni bilo časa za razmišljanje.

Cloveku postane skoraj neverodno, ko stoji tako sam med številnim ženskim svetom, ki verjetno niti ne ve, zakaj sem prišel. Zato sem takoj prišel z uradno dolžnostjo. Ko sem povabil dekleta na razgovor za »okroglo mizo« v zbornici, je nastalo med njimi precejšnje zanimanje.

Našega razgovora o življenju in delu na administrativni srednji šoli v Mariboru so se udeležile naslednje dijakinje: Jožica Podlesek, Marija Matjašič, Stanislava Kotičnik (vse iz 2. letnika) in profesorji: Marija Kokol, Majda Svečnik in direktor šole prof. Franjo Lipko.

Administrativna šola je postala popolna srednja šola šele pred dvema letoma, ko so uvedli tudi tu štiriletno dobo šolanja. Ko smo vprašali ravnatelja Franja Lipka, kakšne so prednosti in novosti pri šti-

riletnem šolanju, nam je odgovoril:

«Bistvo šole ni v tem, da bi vzgojili oziroma pripravili tak kader, ki bi ga lahko pozneje uporabili samo za izrazita stropicinska in stenografska dela (takega vzbujamo v dveletni šoli), ampak da izoblikujemo administratorko s široko izobraževanjem in popolnim znanjem enega tujega jezika in stenodaktilografije...»

«Kako pa deluje šolska skupnost?» je bilo naše naslednje vprašanje. O tem nam je nekaj povedala Majda Svečnik, mentorica šolske skupnosti...»

«Trenutno je naš naveči problem učni uspeh dijakinj. Le-ta je razmeroma nizek v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Da je uspeh tako slab, je vzrok tudi slabo socialno stanje naših dijakinj. Večina jih je iz okolice Maribora; imajo tudi precej slabe pogoje za učenje. Vendar je bilo tako v vseh prejšnjih letih obstoja naše šole. Na administrativno šolo so prišle dijakinje, ki niso imale možnosti študija na drugih šolah, in so tako obiskovale dve leti našo šolo, potem pa so dobile službo. Zdaj, ko je stropicist že precej, jih večina po končani dveletni šoli ne dobi zaposlitve. Zato je precejšnjega pomena naša štiriletna šola, ki bo v prihodnje izoblikovala strokovnjake.»

Ker je že zvonilo, so morali profesorji v razredu, in tako smo ostali sami. Pogovor je stekel popolnoma drugače. Bolj sproščeno!

Najprej smo prosili za intervju simpatično Stanislavo Kotičnik.

«Kako to, da si se odločila za štiriletno šolanje na tej šoli?»

«Najprej sem obiskovala gimnazijo na Ravneh, vendar se mi je zdel študij predolgovat, saj moraš po končani gimnaziji nadaljevati šolanje na višjih šolah. Ker bi se rada čimprej postavila na lastne noge, sem šla na to šolo.»

«Kakšen se ti zdi način dela na vaši šoli?»

«Po mojem mnenju je v učnem načrtu premalo poudkarjanja na splošno izobraževalnih predmetih.»

Stanislava je doma iz Vuzevine in je ena izmed najboljših dijakinj na šoli. Poleg šole se zanima za šport in zbira aforizme. Ob koncu najinega pogovora sem jo prosil, da mi pove svoj najljubši aforizem in moram priznati: prese netil razredov.

Gabrijela, Jožica, Andreja in druge, vse imen nismo mogli izvedeti, so povedale še marsikaj zanimivega, česar prej nismo slišali. Videti je bilo, da jih zanimajo stropicis in stenografija ter drugi pomni predmeti. Njihova želja je: postati administratorka. Začenkat je ta poklic le še zeli oziroma hotenje. Kajti kljub temu, da bodo uspešno končale šolo, je veliko vprašanje, če bodo dobiti zaposlitev. Vendar so odgovori simpatičnih »administratorenk« izražali optimizem.

Ko smo zapuščali administrativno šolo, so nam ostale v spominu besede majhne, zlatolase prvošolke...»

«Ko bom jaz dokončala šolo, bodo pogoji o zaposlitvi gotovo boljši!»

Ali naj se tudi mi pridružimo ojenemu mnenju?...»

Šole na Ravneh, s katerim smo v tesni in prijateljski povezani...»

Nato je povedala Jožica Podlesek o precejšnjem zanimaju dijakinj za košarko, ki ima na šoli že tradicijo.

Solski zvonec je označil konec ure in tudi našega pogovora. Poslopje je oživel. Iz vseh razredov so prihajale dijakinje. Pozorno smo iskali, če bomo odkrili kakšnega predstavnika moškega spola. Toda iskali smo zaman. Med dijakinjam se je kmalu razširila novica, da so njihovo šolo obiskali predstavniki KATEDRE. Izkoristili smo priložnost in stepili k večji skupini dijakinj iz prvih in drugih razredov.

Gabrijela, Jožica, Andreja in druge, vse imen nismo mogli izvedeti, so povedale še marsikaj zanimivega, česar prej nismo slišali. Videti je bilo, da jih zanimajo stropicis in stenografija ter drugi pomni predmeti. Njihova želja je: postati administratorka. Začenkat je ta poklic le še zeli oziroma hotenje. Kajti kljub temu, da bodo uspešno končale šolo, je veliko vprašanje, če bodo dobiti zaposlitev. Vendar so odgovori simpatičnih »administratorenk« izražali optimizem.

Ko smo zapuščali administrativno šolo, so nam ostale v spominu besede majhne, zlatolase prvošolke...»

«Ko bom jaz dokončala šolo, bodo pogoji o zaposlitvi gotovo boljši!»

Ali naj se tudi mi pridružimo ojenemu mnenju?...»

MARIO SRIMPFF

ZABELEŽILI SMO ...

... V CELJU

Mladinski klub v Celju je dobil nekaj novih sredstev za opremo klubu. Sredstva so zbirali dijaki s prostovoljnimi akcijami. Celotna oprema je veljala več kot 3,5 milijona starih dinarjev. Občinski komite ZMS, ki je bil pobudnik in ustanovitelj klubu, je z delom klubu do sedaj zelo zadovoljen.

... V MARIBORU

Letos v mesecu maju pranjuje šolsko športno društvo »Olimpia« na prvi gimnaziji 5-letnico svojega obstoja. Zaključeno je bilo tudi šolsko nogometno prvenstvo. Prvo mesto in s tem pokal je osvojila ekipa 4. AE razreda, ki je igrala v postavi: Medved, Stibler, Jurca, Globačnik, Mezgec in Srimpf. Profi koncu meseca bodo športniki prve gimnazije odpovedovali v Zadar, kjer se bodo pomerili s športniki tamkajšnje gimnazije.

... Za osrednji mladinski klub je v Mariboru med mla dinsko mladino izredno zanimanje. Do sedaj je včlanjenih že več kot 2600 mladincov. Klub bo priredil tudi tečaj iz šahovske teorije in japonske igre go.

... Mariborska administrativna šola bo tudi letos sodelovala na tekmovanju v strojepisu, ki bo proti koncu meseca v Celju. Na tem tekmovanju bodo sodelovalo še administrativne šole iz Celja, Nove Gorice, Raven in Ptuja.

... V PTUJU

Ptujska mladina je popestrila svoje zabavno življenje. V Narodnem domu prirejajo vsako soboto in nedeljo mla dinske pleše, na katerih igra zabavno instrumentalni ansambel »Orfej« iz Ptuja.

„Želimo več sodelovanja z drugimi srednješolci!“

S temi besedami so nas sprejeli dijaki tehniške tekstile šole, ki je prej odrezana od pestrega in zanimivega srednješolskega delovanja v Mariboru.

Tekstilno šolo smo obiskali v popoldanskem času. Šola se je izjavila preseči iz starih in neprimerenih prostorov v moderno stavbo v Smetanovi ulici.

Šola je razdeljena na tri oddelke: predilski, tkalski in oblemeni teljski.

Zelo smo se začudili, ko smo zvedeli, da letos niso v prve letnice sprejemali deklet.

«Naša tekstilna industrija ni zanimala za ženske tehničke. Zakaj? Na to vprašanje nismo mogli dobiti odgovor!»

Največ dijakov obiskuje tkalski oddelek, medtem ko sprejemajo predilce v prvi letnik šole: vsako četrto leto. Zoper novost, ki je nismo srečali na drugih srednjih šolah v Mariboru.

Ko smo prišli v tretje nadstropje tekstile šole, je povsod vladala tisina, le izza vrat s tablico 3. a je bilo slišati dijako veselost, kar je dokazovalo, da profesorja ni v razredu.

Kmalu smo bili zapleteni v živih pogovor z dijaki in dijakinjami. Imeli so mnogo povedati. Iz njihovega zabavnega življenja (tudi v šoli so si znali poiskati zabavo) pa tudi resne stvari o šolanju, praksi, prihodnjem poklicu in podobno. Precej zanimivih stvari so nam povedali Rudi, Jože, Zdenka in Rada.

Evo vprašanja, ki smo jim ga zastavili, je bilo:

«Kam nameravate po končanem šolanju?»

Bili so soglašni, da bodo najprej še leto dni obiskovali zavod, potem pa bodo šli v proizvodnjo.

M. S.

UTRINKI IZ ŽIVLJENJA RUŠKIH SREDNJEŠOLCEV

Cesta se vije ob robu po-horskih gozdov. Malo na desno Drava in kobanski vr-hovi, ki so se kopali v toplem pomladanskem soncu.

Dim se neprestano dviguje iz dimnikov.

odkrito povedano, žalostno. Kaj o tem mislijo dijaki sami, in to tisti, ki so na lastni koži prenašali dobro in slabo?

Poiskal sem jih v laboratorijski. Prošnji za razgovor

Nekaj morale pa je vendarle potrebno. Vendar pri meni takšni pojavi nima vpliva na ocenjevanje. Vsakdo dobi takšen red, ki si ga zaslubi.

Kakšno stališče sta zavzeli

do tega problema mladinska organizacija in šolska domska skupnost ter kako delujejo obe organizaciji? Na vprašanje sta mi odgovarjala sekretar mladinske organizacije Drago Jančar in predsednica šolske domske skupnosti Silva Ivec. Pravzaprav nobena od organizacij se ni zavzela za problem o oceni vedenja, čeprav so o tem že mnogo razpravljali. Nato smo se pogovorili o ostalih dejavnostih. V okviru mladinske organizacije aktivno deluje klub OZN in razniki krožki. Lani so imeli ciklus predavanj »šola za življenje«, letos pa zato nijedan.

Solska domska skupnost se ukvarja predvsem z učnim problemi. Materialno stanje ni ravno zadovoljivo. Stipendijo dobiva 50% dijakov in povprečna višina letne je 180 N din. Oskrbovalnina v domu pa znaša 210 N din.

Drago Jančar je povedal, da je življenje v domu moreče, ker je monotono. Zelijo si sicer stikov z drugimi šolami, vendar sami se še niso pobrigali za to. Na pod-

ročju kulturnega udejstvovanja so dokaj aktivni. Poleg proslav trenutne priznajo Nušičeve Gospoministrico. Izdali so tudi glasilo Mladi kemik in uredili dijaško knjižnico. Športna dejavnost je vsestranska. Največ uspehov žanjejo pri namiznem tenisu. In kaj meni o vseh teh problemih ravnateljica te šole inž. Ozi-mova?

»Glavni problem je posmanjanje prostorov. Oprema in sanitarije so v klavirnem stanju. Sredstev ni! Bila so obljubljena, vendar je do sedaj ostalo vse pri obljubah. Šola in dom sta organizno povezana, kar zahteva od predavateljskega in vzgojiteljskega kadra maksimalne napore. Dijaki pa živijo monotono življenje.«

Zvonovi so oznanili opoldne. Čas teče svojo pot. Prav tako tudi življenje ruških srednješolcev. Pot, ki je odsev našega časa in našega življenja. Poslovil sem se od ruških dijakov, ki žive večkrat bolj, včasih manj veselo. Vsi pa s svojimi problemi in željami.

ANTON DODLEK

Ruše,

Kdo ne pozna tega kraja ob vznožju tihih pohorskih gozdov, ki so neločljivo povezani z zgodovino tega kraja. Napotil sem se po cesti mimo novo zgrajenih blokov in preko železniškega prehoda prišel do stavbe, v kateri je obenem osemletka, internat in srednja kemijaška šola. V domu TKS biva 84% vseh dijakov. Fantje imajo dve spalnici, dekleta pa tri. V eni spalnici spi 26 do 30 dijakov. Omare so pak na hodniku. Stanje je,

so se odzvali kar trije. Vsem trem sem postavil isti vprašanji:

— Kako se počutiš po štirih letih v domu TKS v Rušah?

— Kako se ti zdi matura?

Rudi Stupar, prejšnji mladinski predsednik, je dejal, da se je počutil znosno, vendar bi lahko bilo bolje. Z mafuro pa nima težav.

Nasprotno pa se je Marija Vončina v redu počutila. Za maturu je po njemem prečasa in še sreča je potrebna.

Karel Štrubej je bil kratek.

»Lahko bi bilo bolje!«

Sicer pa moji intervjuvanci niso bili ravno gostobesedi. Zato sem jih povprašal po tistem, za kar sem slišal »stako izza vo-gala«.

To je zaledlo.

Predvsem jim ni všeč (pa ne samo njim), da o stvareh, ki se zgode v domu, govorijo v zbornici. Ce ga kdo v domu polomi, mu potem v šoli znižajo oceno iz vedenja. Okazni odloča profesorski zbor. »Šola je šola, dom pa je dom!« menijo dijaki.

Kaj o tem menijo profesorji sami?

Svoje mnenje o tem problemu je povedala profesorica Penova:

»Dijaki vse preveč radi pozabljujajo, da sta šola in dom ena ustanova. Vedenje v šoli se ne more ločiti od vedenja v domu. Ne samo, da jih nčimo, dolžni smo tudi, da jih vrgajamo. Kako pa naj reagiramo na takšne izpade, ko se dva pred zborico poljubujeta?«

PREDSTAVLJAMO VAM

Celjsko gimnazijo

DIJAKI IN PROFESORJI CELJSKE GIMNAZIJE TESNO SODELUJEJO NA VSEH PODROČJIH. ZATO TUDI USPEH NI IZOSTAL: GIMNAZIJA JE POSTALA ENA IZMED NAJBOLJŠIH SOL TE VRSTE V SLOVENIJI

Zvon! Sprašujemo se, ali je poseben sistem (točkovni) tekmovanja med posameznimi razredi na področju učnega uspeha in izvenšolskih dejavnosti.

O tem tekmovanju je četrtošolec Branko Zore povedal na slednje:

»Da bi poživili delo in učenje v posameznih razredih, smo uvedli te tekmovanje. Primarno vlogo ima učni uspeh. Zanj dobi razred tudi največje število točk, druge točke pa si lahko pridobi še z dobrim in prizadevinim delom v krožkih, športu in pri delu v razredni skupnosti.«

Zvedeli smo tudi, da je odnos profesorskega zbora do posameznih razrednih skupnosti zelo dober, saj večkrat skoraj ves profesorski zbor pomaga dijaki skupnosti pri reševanju nekaterih problemov s področja učnega uspeha, ali od drugod.

Delo mladinske organizacije poteka zelo sistematično. Vsi razredi imajo svoje mladinske ure. V šolskem letu mora imeti vsak razred določeno število ur z obveznimi temami s področja kulture, politike, tehnike ...

Ne smemo pa pozabiti tudi krožkov, ki delujejo na celjski gimnaziji. Posebno aktivno je biološki krožek, ki ima preaktivno dela. Poleg tega obstaja tudi komisija za medrazredna tekmovanja. Verjetno ste se začudili, kako to, da obstaja tudi komisija za medrazredna tekmovanja? Mi smo se, pa še kar precej! Posebno pa še takrat, ko smo izvedeli, da imajo dijaki organiziran

Zdaj je bilo tudi nam jasno, da so se kolegi iz študentskega lista Omladinac iz Zagreba čudili tej naravnosti neponujljivi organizaciji dela na celjski gimnaziji. Tudi mi jim moramo priznati, da so storili veliko!

Seveda smo zdaj govorili le o delu, nismo pa dali besede najširši množici dijakov. Pa naredimo tudi to!

Odmor je še trajal, zato smo stopili v najbližji razred. Na vratih je bila tablica z napisom 2. C. Dijaki so postali zgovorini in Branko, Jože, Marija, ... so nam pripovedovali. Zeleli smo zvedeti tudi kaj iz njihovega privatnega, zabavnega življenja. Povedali so:

»Naše zabavno življenje je kar pestro. Zdaj, ko imamo svoj klub, in je ta postal kotiček, kamor z veseljem zahajamo, smo pridobili novo obliko zabave. Tam sodelujemo z dijaki drugih šol na turnirjih v šahu, goju in drugih igrah. Zeleli bi le še več plesov, ki bi bili namenjeni izključno nam – mladini!«

V glavnem so imeli vsi podobne probleme. Mi smo si želeli zvedeti še več, toda zvonec je neusmiljeno opozoril, da se bo treba posloviti. In tako smo se poslovili. Poslovili smo se od gimnazije, ki nas je prese netila, toda v dobrem pomenu besede. Zato lahko mirno ugotavljamo: takšnih šol si želimo in jih tudi potrebujemo!... JERNEJ PURŠ

Razpis Kidričevih nagrad za leto 1967

NA PODLAGI 15. ČLENA PRAVILNIKA O ORGANIZACIJI IN POSLOVANJU SKLADA KIDRIČEVIH NAGRAD ZA STUDENTE MARIBORSKIH VISOKOSOLSKIH ZAVODOV JE UPRAWNI ODROR SKLADA NA SVOJI 1. REDNI SEJ 29. MARCA 1966 SPREJEL NASLEDNJI RAZPIS KIDRIČEVIH NAGRAD ZA L. 1967 NA TEME:

I.

za študente pedagoške akademije v Mariboru:

- Analiza psihosocialnih odnosov na eni mariborskih šol.
- Analiza otroškega govorja z vsemi specifičnostmi določenega jezikovnega področja v mariborskih občinah in raziskava, kako na šolah tega področja oblikujejo kulturo učenjevega izražanja.
- Vzroki za strokovno vzgojno težavnost.
- Slabosti sedanjega sistema preverjanja in ocenjevanja znanja.
- Problemi poklicnega informiranja in usmerjanja v osnovni šoli.
- Kako naj se učence uspešno uči.
- Oblike tekmovanja in vpliv na izobraževalno vzgojne rezultate.
- Faktorji učnega uspeha.
- Kako preživljajo otroci prosti čas.
- Kajige za mladino pri založbi Obzora.
- Solek okoliš v luši urbarjev.
- Zgodovinska obdelava čitalnic.

- Uvažanje sodobnega pojmovanja o materiji in energiji v pouk fizike na osnovnih šolah.
- Fizikalni poskusi in meritva s področja elektromagnetskega učenja in varovanja na osnovni šoli.
- Vzgoja in varstvo predšolskih otrok v Mariboru.
- Problemi modernizacije pouka biologije na osnovnih šolah.
- Dravski hidroenergetski sistem in ribičko gospodarstvo.
- Dolež Hinko Družovič v razvoju slovenske glasbene pedagogije.
- Glasbena nadarjenost in zmogljivosti otrok na določenem teritoriju in v določenem času.

II.

za študente višje agronomsko-šole v Mariboru:

- Ugotavljanje rednosti obec pri raznih sozialnih vinskih letih.
- Razvoj koreninskoga sistema sadnih rastlin in tri na letah.

- Perspektiva razvoja plantažnega sadjarstva v določenem sadarskem okolju Slovenije.
- Organizacija in ekonomika mlečnih farm v bližini večjih potrošniških središč.
- Tehnološki proces pitanja gojadi, ki zagotavlja ujemovo ekonomičnost.
- Organizacijska shema in suravninska baza tovara in mešalnice mlečnih krmil (na primeru mariborskega v ptičjemu območju).
- Rezultati in analiza proizvodnje hmelja na področju severovzhodne Slovenije.
- Sodobnejši način spravljanja kreme — pogoj za količinski in kakovostni drig krmanske osnove.
- Pogoji in možnosti pridelovanja semenskega krompirja v zaprtih področjih severovzhodne Slovenije.

III.

za študente višje ekonomsko-komercialne šole v Mariboru:

- Vplivi turizma na gospodarstvo občine in turističnega centra v Sloveniji.
- Problemi mednarodno likvidnosti s posebnim ozirom na države v razvoju.

- Analiza mednarodne konkurenčnosti glavnih izvoznikov bivšega mariborskogga okraja.
- Najugodnejši način finančiranja podjetja v našem sistemu financiranja.
- Analiza tržišča v določeni gospodarski panogi ali gospodarski organizaciji.
- Problemi uvedbo ekonomskih cen v transportu pri nas.
- Položaj in naloge analitika v podjetju.
- Stroški, struktura cene in analiza.
- Evidenca stalnih in spremenljivih stroškov.
- Analiza pogojev za uvedbo 42-urnega delavnika v srednjo velikem, dobro organiziranem podjetju poljubne industrijske panoge.
- Analiza poslovnega uspeha na podlagi enotnih kazalcev kot izhodišče za stimulativno obliko nagrjevanja po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.
- Avtomatizacija bančnega poslovanja.
- Rentabilnost investicijskih naložb v gostinske objekte.

IV.

za študente višje pravne šole v Mariboru:

- Kooperacija v kmelijstvu kot oblika socializacije vasi.
- Samoupravljanje delovnih skupnosti v upravnih organih.
- Lastina v Jugoslaviji.

V.

za študente višje stomatološke šole v Mariboru:

- Vplivi simpaticomimetikov ob priliki aplikacije pri raznih reaktivnih stanjih človeškega organizma.
- Patogeneza, klinična slika in zdravljenje alveolitis sicoa.
- Primerjava med histogenetiko reparativnega procesa in klinično slike rano nehkoga tkiva v ustni votlini in rane zunanjega integumenta.
- Diagnostika začetnega kariesa.
- Skodljivost polnilnih cementov na zobno pulpo.
- Izgradnja zognega kontakta pri zavkah II. razreda.
- Fiksno protečne sida in njihov izbor pri načrtovanju modeljev.

VI.

za študente višje tehniške šole v Mariboru:

- Projekt za centralno kotlarno in razvod tople vode, temperatura 100°C za celotni šolski center Maribor (VTS, TSES in ostala strokovne šole). Kurjava na mazut.
- Projekt za enonamensko stržnico za obdelavo odmične gred. (Obdelati je treba v eni operaciji vse tiste dele odmične gre-

- di, ki so med pamoci in stope.)
- Diferencialni Epstinaov most za magnetne metrite.
- Vpliv raznih dodatkov za pospešeno vezanje in za vodonapropustnost na trdnost betona.
- Ekonomika primerjava raznih sistemov montažnih in palmonačnih betonskih stropov pri različnih razpolinah.
- Uvažanje sodobnih metod v analitični kemiji.
- Pitno in odpadne vode.
- Organiska sinteza.
- Industrijska peka kruha.
- Kemija aluminija.
- Beljenje tkanine iz mešanice celuloznih vlaken in poliesternih vlaken v razmerju 67:33%.
- Izbor najprimernejših postopkov beljenja in uporabe optičnih belilnih sredstev za doseg optimale stopnje beline (tugovljavanje obstojnosti beline na pranje in svetlobi).

VII.

Z VSE STUDENTE MARIBORSKIH VISOKOSOLSKIH ZAVODOV, KI SE RAZPLIŠUJEJO NA PREDLOG OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA MARIBOR CENTER

- Konkretna vloga sindikalne organizacije pri urejanju delovnega razmerja.
- Kako naj organizacije sindikatorjev v delovnih organizacijah izvajajo svoje pravice in dolžnosti, ki jih imajo po ustavi in zakonu.
- Uveljavljanje osebne odgovornosti v delovnih organizacijah, predvsem vseh odgovornosti direktorja v razmerju do upravnega odbora in sveta.

POGOJI

Podrobnejši pogoji za udeležbo na razpisu so razvidni iz pravilnika, ki je študentom na razpolago v tajništvih šol.

Podrobnejša pojasnila v zvezi z razpisanimi temami dobijo študenti pri profesorjih ustrezne stoke.

Studenti, ki se želijo potegovali za nagrado, javijo pisemo tajnika šole, katere temo bodo obravnavali. Dela se predlagajo v dveh tipkih izvodih upravi šole, ki jih predloži strokovnim ocejevalcem v oceno.

ROK ZA PREDLOŽITEV DEL JE 15. FEBRUAR 1967.

Delo, ki naj pride v poštev za podelitev Kidričeve nagrade, mora biti izvirno in kvalitetno. V poštev za nagrado pridajejo tudi diplomska in seminarска dela, še ustrezajo pogoju pravilnika.

NAGRADE

Višina nagrad za razpisane teme znača:

nagrade 1. stopnja	1.000 N din
nagrade 2. stopnje	700 N din
nagrade 3. stopnje	400 N din

Upredni odbor sklada si pridržuje pravico, da višino nagrad glede na razpoložljiva sredstva tudí zviša.

Kulturno umetniško društvo STUDENT Maribor, Slovenska ulica 5, razpisuje honorarno delovno mesto

administratorke

POGOJI: Študentka II. letnika ali absolventka VEKS ali študentka ozicoma absolventka kakr druge višje šole, ki obvlada blagajniške in knjigovodske posle.

Prošnje pošljite najkasneje do 10. junija 1966.

Podrobnejše informacije dobite na KUD STUDENT Maribor, Slovenska ulica 5.

RAZPIS

Odbor Zveze študentov mariborskih visokošolskih zavodov razpisuje v uredništvu KATEDRE naslednja prosta honorarna delovna mesta:

- GLAVNEGA IN ODGOVORNEGA UREDNIKA
- TEHNIČNEGA SEKRETARJA
- TEHNIČNEGA UREDNIKA LISTA
- UREDNIKA NOTRANJE RUBRIKE

POGOJI:

Kandidati za razpisana honorarna delovna mesta morajo biti praviloma redni študentje mariborskih visokošolskih zavodov.

POSEBNI POGOJI:

- Zaželena je praksa na novinarskem področju ter aktivno delo v ZS ali ZMS.
- Student(-ka) z organizacijskimi sposobnostmi, znanjem strojepisa ter poznavanjem finančnega poslovanja. Prednost imajo študentje VEKS.
- Potreben je strokovno znanje.
- Aktivnost v ZS ali drugih družbeno političnih organizacijah. Zaželena je tudi praksa na novinarskem področju ali daljše sodelovanje pri šolskem glasilu.

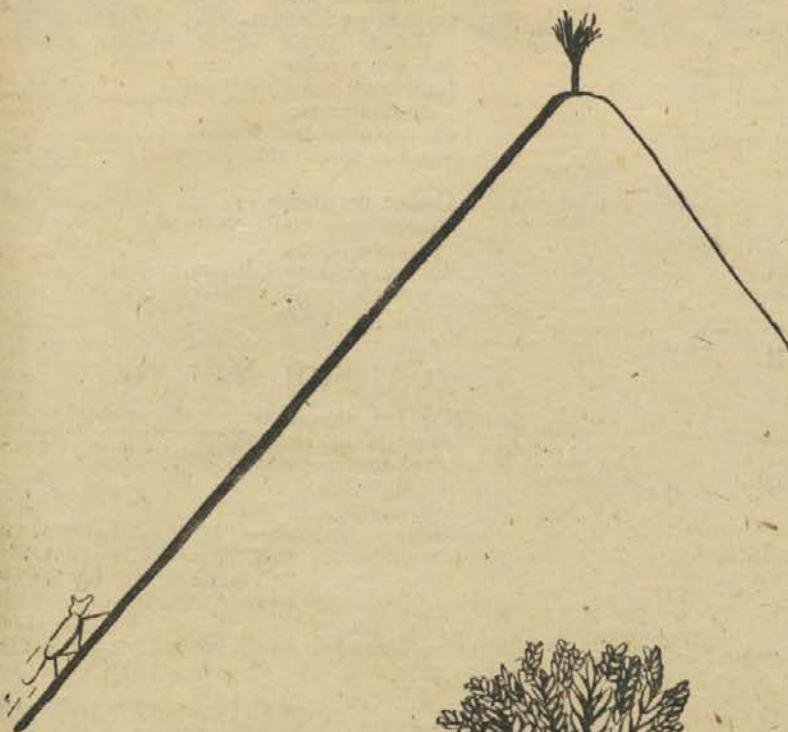
PRILOGE:

Razen prošnje mora vsak kandidat predložiti frekvencijsko potrdilo, življepis in priporočilo organizacije ZS ali ZMS.

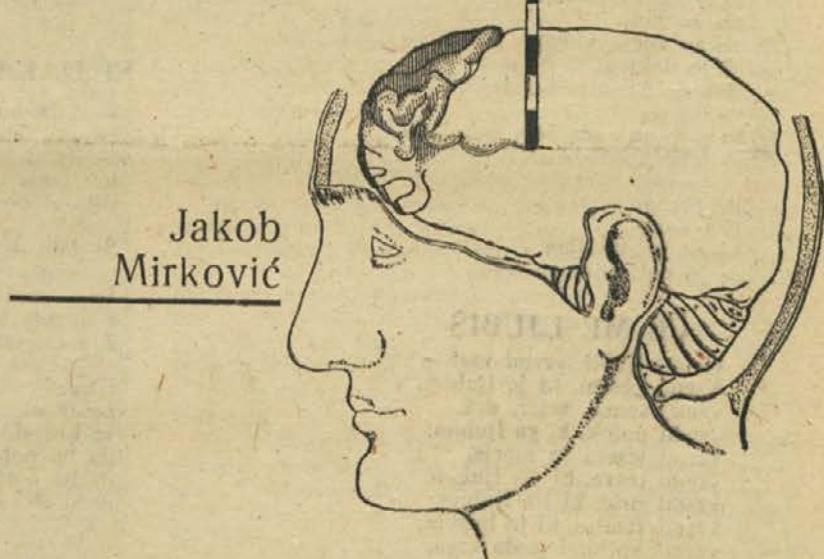
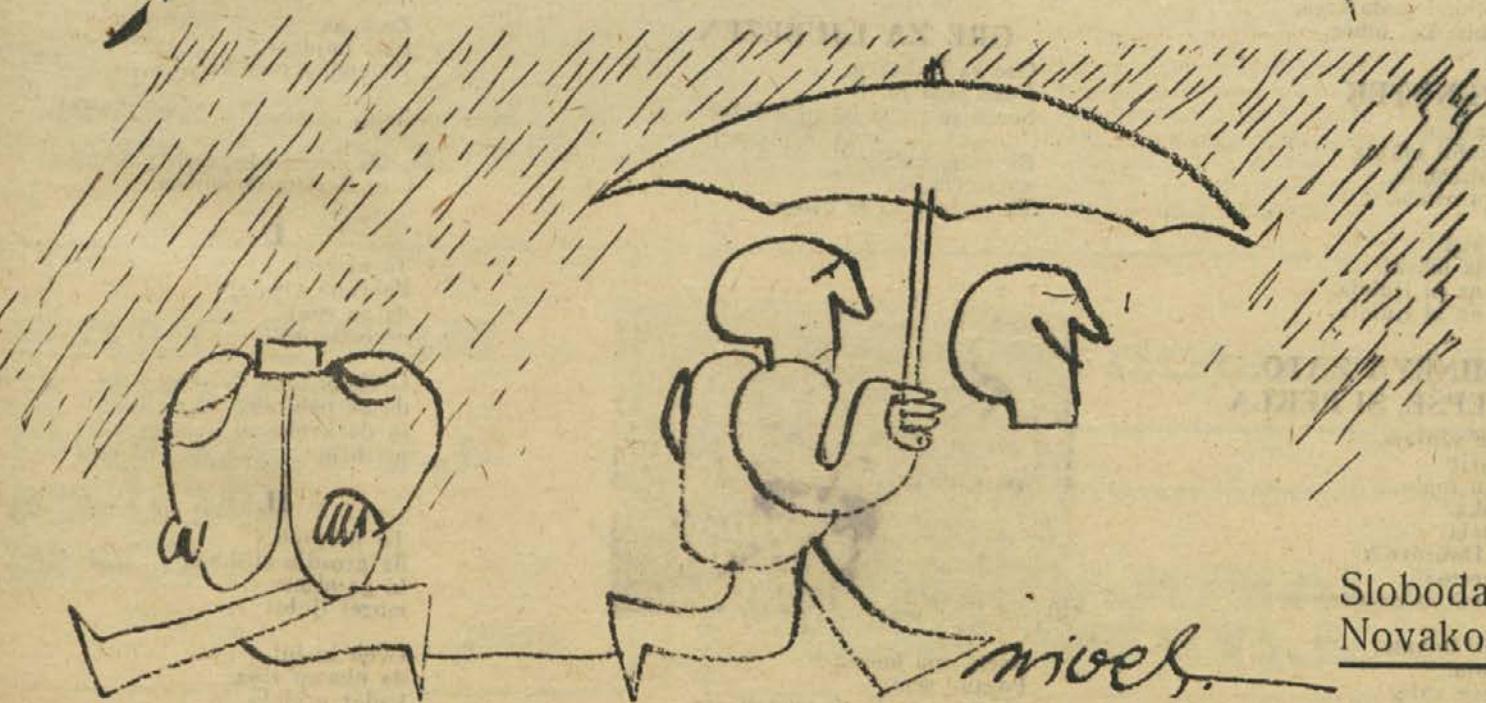
Razpis bo zaključen 15. junija.

ODBOR ZS MVZ
MARIBOR,
TOMSICEV DREVORED 45

Z razstave sodobne karikature na mayskem festivalu študentov Jugoslavije v Zagrebu

Ivica Šarić

Rade
KuzmanovićJakob
MirkovićSlobodan
Novaković

Obrazi

Tone Kuntner

V tej številki vam predstavljamo mladega pesnika Toneja Kuntnerja, Pesmi je začel pisati že na bivši klasični gimnaziji in jih tudi že objavljal. Maturiral je na II. gimnaziji v Mariboru.

Rojen je leta 1945 in je doma iz Trat v Slovenskih goricah. Sedaj je študent III. letnika Akademije za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Doslej je že zelo mnogo objavljal, in sicer: v Tribuni, Katedri, Mladik potih, Problemih, Naših razgledih, Sodobnosti in v radiu.

V kratkem bo izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani njegova pesniška zbirka VSAKDANJI KRUH.

MOJE DEKLE

Moje dekle ne prodaja ljubezni za fernet v Emoni ali za gin ali za večjo vlogo v filmu. Moje dekle ima veliko otroško dušo.

In strašno rada ima čokolado in lepe zgodbe.

Pa pridna bodi, ji rečem, ko se poslavljjam in jo poljubim na celo.

ČE ME LJUBIŠ

Ce me ljubiš, vzemi vse! Vzemi pesem, ki jo ljubim, vzemi sonce, veter, dež, vzemi potok, ki ga ljubim, vzemi jezera in morja, vzemi trave, ki jih ljubim, vzemi rože, ki jih ljubim, vzemi zemljo, ki jo ljubim, vzemi, sprjemi mojo vero, da te ljubim kot nihče.

TRENUTEK

Da nisem te ljubil takrat, ne bi ostala, ne bi ostala.

Da nisi ostala takrat, me ne bi ljubila, me ne bi ljubila.

LEPO MINEVA ZATO, DA BO LEPŠE, SI REKLA

Zdaj nič ne sanjam. Zdaj je morje septembrsko toplo in ladja čaka, da bo pristala. In zdaj je Dubrovnik resnično mesto in njene prsi so resnično bele.

Toda vse je tu zato, da bo spomin. Lepo mineva zato, da bo lepše.

POPOLDNE SVA SE ODPELJALA

Popoldne sva se odpeljala, z istimi grehi in z istimi spomini. Vedela sva: najina je samo Ljubljana, (da je nekaj vendar samo najino.) Vedela sva, da ne smeva tako molčati in da bom na neki postaji izstopil.

Vse sva si povedala.

Pesem je postala vedno bolj žlezna, oči bolj zelene in ustnice vedno mehkejše.

TISTI VEČER

Tisti večer je dolgo jokala. Zopet je bila nedelja in zopet sem jo prvič poljubil. Od tega je minilo sto nedelj; prav tolkokrat sem jo povabil na ples in v kino, prav tolkokrat sem prelomil besedo. In vsak petek sem ji prinesel nov šopek pravih vijolic imel jo bom rad. in vsak dan sem vedel:

Postal sem sto nedelj starejši in še vedno je bil isti večer in še vedno je isti jok. Tisti večer je dolgo jokala, tisti večer sem bil brez besed.

SI DALA LEVICO

Si dala levico in sem bil bog. Prišla si v srce mi kot sanje otroku. Bila si do dneva.

Si dala desnico in sem bil človek. Imeti sem želel te z mesom in z boki. Z zvezdami prideš.

(Da si pa te ni, je kot skrivanje prsi, da bo potem — da bo potem grdo ali svet.)

GRE ZA LJUBEZEN

Gre za ljubezen. Našel sem jo. Sonce je treba iskati v jasnom.

Biti sem hotel najsrečnejši. Pa so luči, ki te oslepe.

Imeti sem hotel. Pozabil sem: največja sreča je razdati vse.

SLANA JE PADLA

Slana je padla. Včeraj sem zadnjikrat pasel. Spomnim se: travnik pod lesom.

Sel sem v šolo. Lani sem hodil na pašo. Spomnim se: na travniku pod lesom, pri dveh starih vrbi, je hišica iz šib.

Hodim po ulicah. Včasih sem hodil na pašo. Spomnim se: na travniku pod lesom, pri dveh starih vrbi, je hišica iz šib.

ZDAJ SEM SPET TU

Brajde pri mlaki smo davno izsekali. Z oken smo rože pobrali in šli. Se pogled z brega: dimnik, antena — in dolgo nič več.

Zdaj sem spet tu. Glej, jih: na oknu pod brajdami rože.

STARA PESEM

Zbogom, zbogom domovina.

Bilo je veliko ljubezni med nama, bilo je setev in kletev veliko. (Molil ne bom.)

Zbogom, zdaj pojdem s trebuhom za kruhom.

Kruh in vino

Oj, bogata letina, oj, bogata domovina.

I.

To ni greh. Pobiram klasje, da ga prej ne bodo miši.

Greh bi bil, da ne pobiram, in da kruha ni pri hiši.

II.

To ni greh, da grozdje stiskam, ki ga nisem mogel ljubit.

Greh bi bil, da nimam vina, kadar pridejo me rubit.